

บทที่ 2

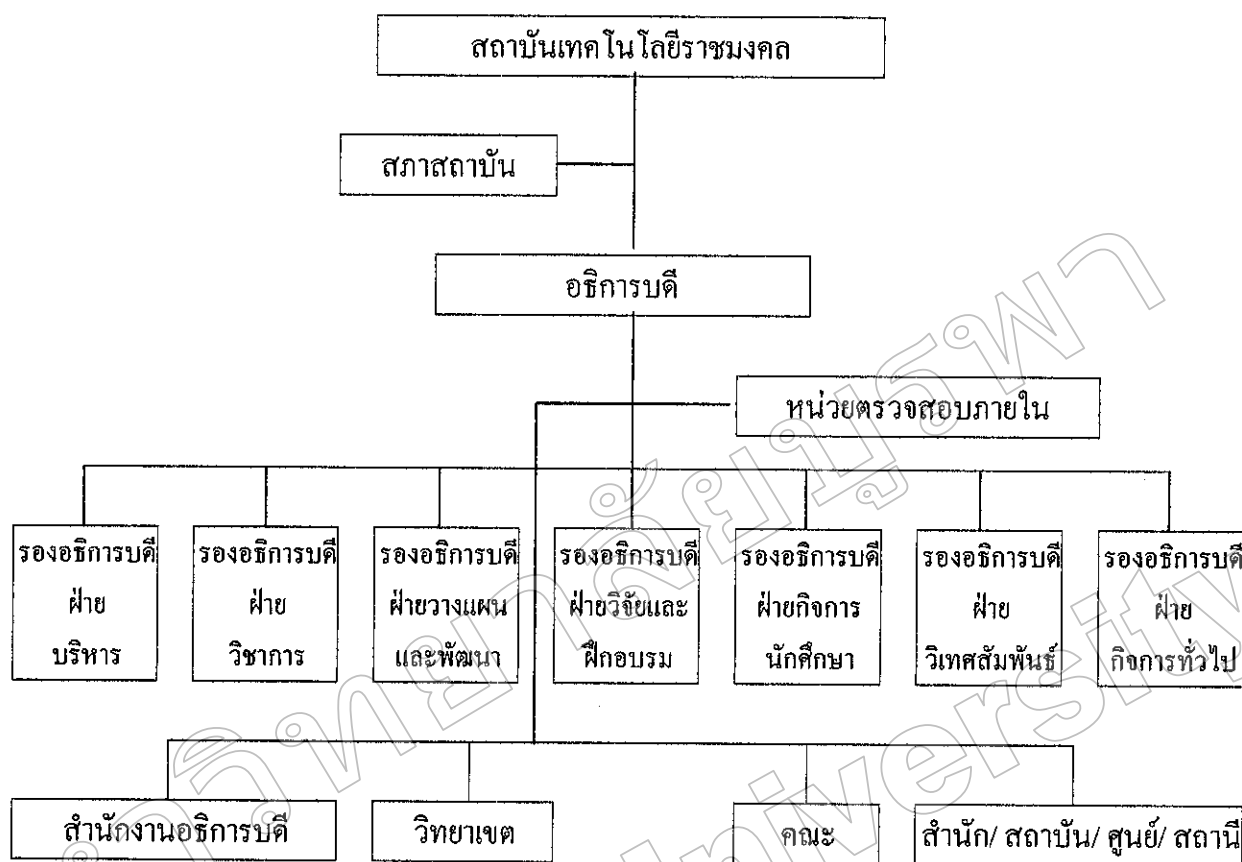
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมนักศึกษาในสถานศึกษา สายวิชาเกษตรศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การบริหารงานของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการของวัยรุ่น
3. แนวคิดและหลักการการจัดกิจกรรมนักศึกษา
4. วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนักศึกษา
5. การจัดองค์กรในงานกิจกรรมนักศึกษา
6. ประเภทและลักษณะของกิจกรรมนักศึกษา
7. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมนักศึกษา
8. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การบริหารงานของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเดิม คือ วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาดั้งเดิมเมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2517 ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา พ.ศ. 2518 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์ที่จะผลิตครูอาชีวศึกษาระดับปริญญาตรี ให้การศึกษาทางด้านวิชาชีพ ทั้งระดับต่ำกว่าปริญญา และระดับปริญญาตรี ทำการวิจัยและส่งเสริมวิชาชีพ และให้บริการทางสังคม ซึ่งปัจจุบันนี้สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล มีการแบ่งส่วนราชการในการบริหารงานดังนี้ (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล, 2544, หน้า 7-14)

ภาพที่ 2 แผนภูมิการบริหารงานสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

การดำเนินงานของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ได้แบ่งส่วนราชการดังนี้

1. สำนักงานอธิการบดี

ทำหน้าที่เป็นหน่วยประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติงานให้แก่คณะ สถาบัน เพื่อการวิจัย และวิทยาเขตในสังกัดมี

1.1 กองกลาง

มีหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นศูนย์กลางการติดต่อราชการและการสั่งการต่าง ๆ ของสถาบัน มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป การกิจการพิเศษ การประชาสัมพันธ์ การสารบรรณ และราชการที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของกองหรือหน่วยงานใดโดยเฉพาะ

1.2 กองคลัง มีอำนาจหน้าที่

1.2.1 ดำเนินการเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี การงบประมาณ และการพัสดุของสถาบันฯ

1.2.2 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

1.3 กองการเจ้าหน้าที่ มีอำนาจหน้าที่

1.3.1 จัดระบบงานและบริหารงานบุคคลของสถาบัน

1.3.2 ปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

1.4 กองงานวิทยาเขต มีอำนาจหน้าที่

1.4.1 ส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานกับวิทยาเขตต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

1.4.2 ปฏิบัติงานร่วมกันหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

1.5 กองบริการ มีอำนาจหน้าที่

1.5.1 ดำเนินการเกี่ยวกับกิจการนักศึกษา

1.5.2 ออกแบบและควบคุมการก่อสร้างอาคารและสถานที่ของสถาบันฯ

1.5.3 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

1.6 กองแผนงาน

มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการวางแผนและปรับแผนพัฒนาการศึกษาของสถาบันให้สอดคล้องกับหน่วยงานและเป้าหมายของแผนพัฒนาการศึกษาของชาติ การวิเคราะห์และจัดทำงบประมาณแผ่นดินและเงินนอกงบประมาณของสถาบัน ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน งานโครงการของหน่วยงานต่าง ๆ ศึกษาสภาพปัจจุบันด้านเศรษฐกิจสังคมและการเมืองที่มีผลกระทบต่อการศึกษาและอุดมศึกษา ดำเนินการรวบรวมข้อมูลทางสถิติการวิเคราะห์วิจัยและติดตามผลการใช้เงินงบประมาณ จัดทำรายงานและประเมินผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ดำเนินเกี่ยวกับงานวิเทศสัมพันธ์

1.7 กองสวัสดิการ

เป็นกองที่จัดตั้งขึ้นเป็นการภายในของสถาบันฯ มีหน้าที่จัดบริการสวัสดิการแก่ข้าราชการและลูกจ้าง และประสานงานด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับสวัสดิการ แบ่งงานเป็น 4 อย่าง คือ ฝ่ายสหกรณ์ร้านค้า ฝ่ายสโมสร ฝ่ายจัดการทรัพย์สินและฝ่ายบริการข้าราชการ

1.8 กองพัสดุและออกแบบก่อสร้าง

เป็นกองที่จัดตั้งขึ้นเป็นการภายในของสถาบันฯ มีหน้าที่ จัดซื้อ จัดจ้าง จัดจำหน่าย ควบคุมดูแลบำรุงรักษา จัดทำทะเบียนพัสดุครุภัณฑ์ วางผัง ออกแบบ คำนวณ โครงสร้าง ควบคุมงานก่อสร้างของหน่วยงานในสังกัด จัดทำและเก็บสัญญาการก่อสร้าง การซื้อขายพัสดุ ครุภัณฑ์

แบ่งงานเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารทั่วไป ฝ่ายพัสดุครุภัณฑ์ และฝ่ายออกแบบก่อสร้างและอาคารสถานที่

1.9 กองพัฒนาอาคารและสถานที่

เป็นกองที่จัดตั้งขึ้นเป็นการภายในของสถาบันฯ มีหน้าที่ในการดูแลอาคารสถานที่เกี่ยวกับการปรับปรุงรักษา อาคาร ถนน ท่อระบายน้ำ ระบบไฟฟ้า ระบบประปา ระบบบำบัดน้ำเสีย การกำจัดสิ่งปฏิกูล การจราจรและความปลอดภัยของอาคารและทรัพย์สิน แบ่งงานเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายอาคารสถานที่ ฝ่ายสาธารณูปโภค ฝ่ายรักษาความปลอดภัย และฝ่ายธุรการ

2. วิทยาเขต

ทำหน้าที่เป็นหน่วยปฏิบัติการในการให้การศึกษา ฝึกอบรมในระดับต่ำกว่าปริญญาและระดับปริญญา ซึ่งตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค จำนวน 40 วิทยาเขต

3. คณะต่าง ๆ

ทำหน้าที่เป็นหน่วยปฏิบัติการในการให้การศึกษาฝึกอบรมในระดับปริญญาตรี ได้แก่ คณะเกษตรศาสตร์บางพระ คณะเกษตรศาสตร์นครศรีธรรมราช คณะคหกรรมศาสตร์ คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ คณะบริหารธุรกิจ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิศวกรรมและเทคโนโลยีการเกษตร คณะศิลปกรรม คณะศึกษาศาสตร์ และคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

4. สถาบันเพื่อการวิจัยและฝึกอบรม

ทำหน้าที่วิจัยเพื่อส่งเสริมการศึกษาวิชาชีพ และให้บริการทางวิชาการแก่สังคม มี 2 สถาบัน ได้แก่ สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรลำปาง และ สถาบันวิจัยและฝึกอบรมการเกษตรสกลนคร

5. สำนักงานบริการทางวิชาการและทดสอบ

ทำหน้าที่และความรับผิดชอบในการให้บริการทางวิชาการและทดสอบ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญา โดยการรวบรวมจัดพิมพ์หลักสูตร ตำราเรียน และเอกสารประกอบการสอน ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการสอน การฝึกอบรมทาง ด้านสารสนเทศและการให้บริการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน โดยการรับสมัครและสอบคัดเลือกนักศึกษาในระดับปริญญา การลงทะเบียนเรียน การจัดทำทะเบียนประวัตินักศึกษา การประเมินผลการศึกษา การขออนุมัติปริญญา การจัดทำและออกเอกสารทางการศึกษา การประมวลข้อมูลและสถิติต่าง ๆ เกี่ยวกับนักศึกษา และเป็นศูนย์รวมในการจัดพิมพ์เอกสาร

6. หน่วยตรวจสอบภายใน

มีหน้าที่ในการศึกษา วิเคราะห์ เพื่อกำหนดรูปแบบและวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ในทางการเงิน และการบัญชีที่มีลักษณะของการควบคุมภายในที่ดี ตรวจสอบการดำเนินงานเกี่ยวกับการเงิน

การบัญชี การพัสดุ ให้ถูกต้องตามคำสั่ง ระเบียบ กฎหมาย มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องและ
ประหยัด พิจารณาความถูกต้องของข้อมูล ตัวเลข และดำเนินการวิเคราะห์เพื่อสรุปและรายงานต่อ
ผู้บริหาร สืบสวนและเสนอแนะวิธีป้องกันเกี่ยวกับการรั่วไหลและหรือเป็นการทุจริตในทรัพย์สิน
หรือรายรับรายจ่ายต่าง ๆ ของทางราชการ ประสานงานกับสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน
ให้คำปรึกษาและแนะนำผู้ปฏิบัติงานทางด้านการเงิน การบัญชีและการพัสดุ ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่
ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าส่วนราชการ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการของวัยรุ่น

ทฤษฎีพัฒนาการวัยรุ่น ได้มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายคนได้ศึกษาจนเกิดเป็น
ทฤษฎีต่าง ๆ ในการพัฒนานักศึกษา ซึ่งมีทฤษฎีในการพัฒนานักศึกษาที่สำคัญดังนี้

ทฤษฎีพัฒนาการนักศึกษาของซิคเคอร์ริง (Chickering Theory of Student Development)

ซิคเคอร์ริง และไรด์เซอร์ (Chickering & Reisser, 1993, pp. 46-99) ได้เสนอพัฒนาการ
นักศึกษาไว้ 7 ด้าน ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและเป็นทฤษฎีที่สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ มักจะใช้
เป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาดังนี้

1. การพัฒนาความสามารถ (Development Competence) ในระหว่างที่นักศึกษาใน
สถาบันอุดมศึกษา นักศึกษาจะพัฒนาความสามารถ 3 ด้านคือ

1.1 ความสามารถทางด้านสติปัญญา เป็นทักษะการใช้สมองและความคิด ได้แก่
ความสามารถในการเข้าใจเนื้อหา ความชำนาญในการใช้สติปัญญาและสุนทรีย์และที่สำคัญที่สุด
คือ การสร้างทักษะต่าง ๆ ในการเข้าใจ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาแนวคิด
ใหม่ ๆ ให้เกิดการบูรณาการที่กว้างขวางขึ้น

1.2 ความสามารถทางด้านร่างกาย รวมไปถึงผลสัมฤทธิ์ทางกีฬาและศิลปะ มีความ
สมบูรณ์ แข็งแรง มีวินัยในตนเอง และรู้จักแก้ปัญหาและมีความคิดสร้างสรรค์ยอมก่อให้เกิดการ
ปฏิบัติ ซึ่งการปฏิบัตินั้นอาจมีความสอดคล้องหรือขัดแย้งกับบุคคลอื่นบ้าง การทำกิจกรรมต่าง ๆ
ในเวลาว่างอาจกลายเป็นสิ่งที่ทำต่อไปตลอดชีวิตและสามารถที่จะสร้างเอกลักษณ์ของตนเองได้

1.3 ความสามารถทางด้านสังคม หมายถึง ทักษะในการฟัง การร่วมมือ และการสื่อสาร
อย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถที่ซับซ้อนขึ้นในการที่จะปรับตัวเข้ากับผู้อื่นและการโต้ตอบอย่าง
เหมาะสม การปรับแนวทางของตนให้เข้ากับเป้าหมายของกลุ่ม การเลือกยุทธศาสตร์ที่หลากหลาย
เพื่อช่วยให้เกิดความสัมพันธที่ดีหรือให้กลุ่มดำเนินการไปได้ด้วยดี นักศึกษาจะมีความ รู้ดีกว่าตน
มีความสามารถมากขึ้น เมื่อพวกเขาได้เรียนรู้ที่จะไว้วางใจในความสามารถของตนเอง ยอมรับ
คำวิจารณ์ของผู้อื่น และบูรณาการทักษะต่าง ๆ ให้กลายเป็นความมั่นใจในตนเอง

2. การจัดการด้านอารมณ์ (Managing Emotions) นักศึกษาหลายคนต้องประสบกับ

อารมณ์ในด้านไม่ดีต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความโกรธ ความกลัว ความเจ็บปวด ความคิดถึง ความเบื่อหน่าย หรือความเครียด ซึ่งความวิตกกังวล ความโกรธ ความรู้สึกหดหู่ ความต้องการ ความรู้สึกผิด และความอายนั้นเมื่อมีมากเกินไปจะมีอิทธิพลต่อกระบวนการการศึกษา ดังนั้นจึงต้องมีการจัดการอารมณ์ที่ดี งานสำคัญในการพัฒนานักศึกษาด้านนี้ไม่ได้เป็นการกำจัดอารมณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ แต่จะต้องตระหนักและรับรู้ถึงอารมณ์เหล่านี้ว่าเป็นสัญญาณบอกถึงสิ่งต่าง ๆ

การพัฒนาจะเริ่มขึ้นเมื่อนักศึกษาเรียนรู้ที่จะปลดปล่อยความวุ่นวายใจ ก่อนที่จะเกิดบันดาลโทษ การจัดการกับความกลัวเพื่อไม่ให้มีมากเกินไป การรักษาบาดแผลทางอารมณ์ไม่ให้ไปทำลายความสัมพันธ์อื่น ๆ นักศึกษาจะต้องรู้จักควบคุมอารมณ์ มีการยืดหยุ่น รู้จักอารมณ์และความรู้สึกแบบต่าง ๆ และรู้จักที่จะจัดการมากกว่าที่จะเก็บกด เมื่อความสามารถในการควบคุมตนเองและการแสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเองมีความสมดุลกัน การบูรณาการความรู้สึกต่าง ๆ ก็จะสนับสนุนและเอื้อต่อกัน ส่วนอารมณ์ด้านดี เช่น ความดีใจ ความรู้สึกโล่งใจ การเห็นอกเห็นใจ ความประหลาดใจ เป็นต้น อาจไม่จำเป็นต้องจัดการอะไรเพียงแต่ตระหนักและปล่อยให้อารมณ์ต่าง ๆ ในด้านบวกเหล่านั้นเกิดขึ้นเอง นักศึกษาจะต้องเรียนรู้ที่จะรักษาความสมดุล

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2545, หน้า 252-253) ได้ลำดับขั้นของการพัฒนาอารมณ์ไว้ดังนี้

1. ขั้นได้รับมาซึ่งการเรียนรู้ (Acquisition) ด้านอารมณ์และความรู้สึก เริ่มจากวัยทารกถึง 8 ปี เด็กวัยนี้จะเรียนรู้อารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับพ่อแม่หรือผู้ที่เลี้ยงดูที่อยู่ใกล้ชิด แม้เด็กจะเริ่มเข้าโรงเรียนและมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อน ความสัมพันธ์ของพ่อแม่ยังคงใกล้ชิด พ่อแม่จะเป็นให้ถ้อยคำ ข่าวดสารที่จะสะท้อนทัศนคติ ค่านิยม และจริยธรรม เด็กจะใช้สิ่งที่เรียนรู้จากพ่อแม่เป็นหลักของความประพฤติในสถานการณ์ต่าง ๆ
2. ขั้นพฤติกรรมด้านอารมณ์และความรู้สึกเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ขั้นนี้อยู่ในวัย 9-13 ปี เพื่อนร่วมวัยจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ เด็กจะถือเพื่อนเป็นผู้คิดค้นหรือประเมินพฤติกรรมว่าผิดหรือถูก พฤติกรรมส่วนมากเรียนรู้จากทางบ้านจะเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ซึ่งในบางครั้งอาจมีความขัดแย้งบ้าง อย่างไรก็ตามเด็กมักจะแสดงพฤติกรรมที่เพื่อนร่วมวัยยอมรับ

3. ขั้นการเรียนรู้อารมณ์ ความรู้สึกอย่างมีวุฒิภาวะ เป็นขั้นวัยรุ่นอายุประมาณ 14-18 ปี มีพัฒนาการทางด้านเชาวน์ปัญญาขั้นสูงสุด วัยนี้จะเปรียบเทียบสิ่งที่ตนเรียนรู้ในอดีตกับสิ่งที่เรียนรู้จากปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมวัยทั้งเพศเดียวกันและเพศตรงข้าม บางครั้งจะมีความขัดแย้งระหว่างค่านิยมและพฤติกรรม เพราะการได้เป็นสมาชิกของกลุ่มเพื่อนที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันเป็นสัญลักษณ์ของการยอมรับของเพื่อน ขณะเดียวกันเด็กวัยรุ่นจะต่อสู้เพื่อเอกลักษณ์ของตน

4. ขั้นผสมผสานค่านิยมของตนและของสังคม เป็นขั้นพัฒนาการของวัยรุ่นใหญ่ตอนต้น มีอายุประมาณ 19-23 ปี เป็นวัยที่เห็นความจำเป็นของการผสมผสานค่านิยมของตนเองกับของสังคม เพราะจะมองเห็นความสำคัญของค่านิยมของสังคมและปทัสถานความประพฤติสิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมด้านอารมณ์ และความรู้สึกรักของบุคคลวัยนี้

5. ขั้นที่คงค่านิยมคงตัวและสามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เป็นขั้นของวัยรุ่นใหญ่ที่มีค่านิยมคงตัวที่ใช้เป็นหลักในการปรับตัว บุคคลในวัยนี้จะตัดสินใจด้วยตนเอง เพื่อนร่วมวัยจะไม่มีอิทธิพลมากเป็นเพียงแต่ช่วยเอื้อการตัดสินใจ สามารถเห็นว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เข้าใจความสัมพันธ์ของตนเองและสังคม สามารถแสดงพฤติกรรมตามบทบาทและเอกลักษณ์ของตนในสังคมได้

3. การพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง (Moving Through Autonomy toward Interdependence)

ความสำคัญที่จะก้าวไปสู่การพัฒนาความเป็นตัวเองของนักศึกษา คือ การเรียนรู้ถึงหน้าที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับตนเอง มีความรับผิดชอบที่จะบรรลุนิยามมุ่งหมายที่ตนเองได้เลือกไว้ ไม่ถูกชักนำโดยความคิดเห็นของคนอื่น นักศึกษาอยู่ในวัยที่ชอบแสดงออกถึงการเป็นตัวของตัวเอง และการพึ่งตนเอง การเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง การมีสภาพจิตใจที่มั่นคง สามารถดำเนินการประสานงานและร่วมมือกับผู้อื่นในสังคมได้ดี การบรรลุความเป็นตัวของตัวเองนี้ ประกอบด้วยการมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ความเป็นอิสระด้านจิตใจ ความเข้าใจในบุคคลอื่น และการยอมรับในลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ตลอดจนสามารถกำหนดวิถีชีวิตและกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองอย่างเข้มแข็งด้วยความมั่นใจ การเป็นอิสระทางอารมณ์ หมายถึง เสรีภาพหรือความเป็นอิสระจากความต้องการการสนับสนุนด้านความรัก หรือการอนุญาตจากผู้อื่น ความเป็นอิสระในด้านความต้องการความช่วยเหลือ ประกอบด้วย 2 ประการคือ ความสามารถในการทำกิจกรรมและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง และความสามารถในการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการพัฒนาเรื่องนี้หมายถึงการพัฒนาตนเองในด้านการวิเคราะห์ และการคิดอย่างเป็นอิสระ และสามารถเปลี่ยนแปลงความคิดไปสู่การกระทำที่มีเป้าหมายได้ และยอมรับในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ซึ่งหมายถึงการเคารพในการเป็นตัวเองของผู้อื่น การรู้จักให้และรับ

4. การพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอย่างมีวุฒิภาวะ (Developing Mature Interpersonal Relationship)

บุคคลโดยทั่วไปย่อมมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จึงต้องตระหนักถึงสิ่งสำคัญ 2 ประการ คือ การยอมรับเห็นคุณค่าของสิ่งที่แตกต่างไปจากตน และความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การยอมรับความแตกต่างของ

บุคคลอื่น ต้องยอมรับทั้งความแตกต่างทางสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และความ
 คิดเห็น ความแตกต่างของบุคคลอาจเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งไม่สามารถเข้าใจหรือสัมพันธ์กัน
 ได้ เกิดการดูหมิ่นเหยียดหยามไม่เคารพสิทธิ ไม่ให้เกียรติเคารพนับถือกันในความต่างกัน
 แต่ถ้าได้เข้าใจในเรื่องเหล่านี้ ความขัดแย้งก็จะลดน้อยลงหรือขจัดออกไป ความสัมพันธ์กับผู้อื่น
 ก็จะดีขึ้น

5. การพัฒนาความมีเอกลักษณ์ (Establishing Identity)

การสร้างเอกลักษณ์ ขึ้นอยู่กับการพัฒนาด้านอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว คือ ความสามารถ
 การจัดการกับอารมณ์ การเป็นตัวของตัวเอง และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี การพัฒนาการมี
 เอกลักษณ์จะเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

- 5.1 การรู้สึกพอใจกับร่างกายและหน้าตาของตนเอง
- 5.2 การรู้สึกพอใจกับเพศและการปรับตัวในเรื่องเพศ
- 5.3 ความรู้สึกของตนเองที่มีต่อสังคม ประเพณี วัฒนธรรม
- 5.4 การแสดงแนวความคิดเกี่ยวกับตนเอง บทบาทและวิธีการดำเนินชีวิต
- 5.5 ความรู้สึกในการตอบสนองความมีคุณค่าของตนจากบุคคลอื่น
- 5.6 การยอมรับตนเองและการนับถือตนเอง
- 5.7 ความมั่นคงของบุคลิกภาพและการบูรณาการ

การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตัว รวมไปถึง การบอกค้นกำเนิดของครอบครัวและเชื้อชาติ
 การประพฤติปฏิบัติตนตามประเพณีและวัฒนธรรม การค้นหาบทบาทและแนวทางในการทำงาน
 การเล่น การใช้ชีวิตที่บ้าน รวมถึงการยอมรับการประเมินตนจากผู้อื่น

6. การพัฒนาเป้าหมายในชีวิต (Developing Purpose)

เป็นการเพิ่มความสามารถในการเป็นคนที่ที่มีความตั้งใจแน่วแน่ ความสามารถในการ
 การประเมินความสนใจและทางเลือกต่าง ๆ การสร้างความชัดเจนในเป้าหมายต่าง ๆ การวางแผน
 การไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่าง ๆ โดยจะต้องมีการวางแผนในการกระทำ และกำหนดสิ่งที่ควรกระทำ
 3 ด้าน คือ การวางแผนเกี่ยวกับอาชีพ ความสนใจส่วนตัว ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและครอบครัว

7. การพัฒนาบูรณาภาพ (Development Integrity)

การพัฒนาบูรณาภาพเป็นผลต่อเนื่องมาจากการพัฒนาความมีเอกลักษณ์ การพัฒนา
 เป้าหมายในชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แนวทางในการปฏิบัติ คุณค่าของประสบการณ์ที่ได้รับ
 และการยอมรับนับถือตนเอง การพัฒนาความสัมพันธ์ใน 3 ลักษณะ คือ 1) การสร้างคุณค่าของความ
 เป็นมนุษย์ โดยการใช้พื้นฐานทางด้านความคิดเป็นหลักปฏิบัติ เพื่อให้สอดคล้องกับบุคคลทั่วไป
 2) การสร้างคุณค่าด้านบุคคล โดยเห็นคุณค่า ยอมรับนับถือตนเองและบุคคลอื่น 3) การพัฒนาเพื่อให้

เกิดความเหมาะสมระหว่างคุณค่าของบุคคลกับพฤติกรรมการตอบสนองของสังคม นักศึกษาเมื่อเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในสถานศึกษา ยังไม่สามารถที่จะพัฒนาให้ครบถ้วนได้ในทุก ๆ ด้าน แต่นักศึกษาสามารถที่จะเริ่มต้นและเสริมสร้างพัฒนาการ ไปทีละด้านหรือหลายด้าน

ทฤษฎีพัฒนานักศึกษาของซิกเคอร์ริง มีแนวคิดมาจากการพัฒนานักศึกษาทางพุทธิปัญญาและจิตสังคม ซึ่งการพัฒนาทั้งสองด้านมีลักษณะที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกัน โดยที่แนวคิดในการพัฒนาทางพุทธิปัญญาจะมุ่งพัฒนานักศึกษาจากผู้ที่ไม่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจนถึงให้สามารถรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความคิด มีวิจารณญาณในการรับรู้ และปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเพื่อนำมาวิเคราะห์ประกอบกับประสบการณ์ ความรู้และความคิดเห็นของตนเอง ในขณะที่การพัฒนาทางจิตสังคม มุ่งพัฒนาให้นักศึกษาพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการ เช่น พัฒนาด้านความสามารถ ร่างกาย อารมณ์ เป้าหมายในชีวิต เป็นต้น และที่สำคัญก็คือการพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตนขึ้นมา พัฒนาตนเองไปสู่ผู้ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูง ในขณะเดียวกันก็ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

ทฤษฎีพัฒนาการของอีริกสัน (Erikson Psychosocial Stage of Development)

อีริกสันเป็นนักจิตวิทยาวิเคราะห์ เน้นเรื่องพัฒนาการทางบุคลิกภาพเกิดขึ้นตลอดช่วงชีวิตของบุคคล อีริกสันได้แบ่งพัฒนาการทางบุคลิกภาพของบุคคลเป็น 8 ขั้น ดังนี้ (สุชา จันทน์เอม, 2536, หน้า 36-37)

1. ความเชื่อไว้วางใจกับความระแวงไม่ไว้วางใจใคร (Trust VS. Mistrust) อายุแรกเกิดถึง 1 ปี วัยทารกเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาในวัยต่อไป เด็กถ้าได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่ผู้เลี้ยงดู จะเกิดความอบอุ่นมีความไว้วางใจพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ แต่ถ้าเด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่ต่อไปจะเป็นเด็กก้าวร้าว ไม่เกิดพัฒนาการ
2. ความมีอิสระกับความสงสัยไม่แน่ใจ (Trust VS. Doubt) อายุ 1-3 ปี พ่อแม่ต้องช่วยสนับสนุนให้เด็กรู้จักช่วยตนเอง มีความเป็นอิสระ ถ้าพ่อแม่คอยห้ามจะทำให้เด็กสงสัยเกิดความไม่แน่ใจในตัวเอง
3. ความคิดริเริ่มกับความรู้สึกผิด (Initiative VS. Guilt) อายุ 4-5 ปี เริ่มเรียนรู้บทบาททางสังคม เช่น ความรับผิดชอบต่อของของตน พ่อแม่ให้การสนับสนุนในการทำกิจกรรมจะทำให้เด็กสบายใจ มีความคิดริเริ่ม แต่ถ้าคอยควบคุม กวดขัน จะทำให้เด็กรู้สึกผิด ขาดความคิดริเริ่ม
4. ความขยันกับความรู้สึกมีปมด้อย (Industry VS. Inferiority) อายุ 6-11 ปี เด็กมีทักษะทางร่างกายและสังคมมากขึ้น เริ่มมีการแข่งขันกันทำงาน ถ้าได้รับสนับสนุนที่ดีตามศักยภาพ เด็กจะไม่เกิดปมด้อย

5. การมีเอกลักษณ์ของตนเองกับความไม่เข้าใจตนเอง (Identity VS. Role Diffusion) อายุ 12-20 ปี เด็กวัยรุ่นเริ่มรู้จักตัวเองว่า ตนเป็นใคร มีความสามารถหรือความถนัดทางใด รู้ว่าตนเองมีความเชื่ออย่างไร ต้องการอะไร ซึ่งจะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตวัยรุ่น เด็กอาจเลียนแบบจากบุคคลที่ตนยกย่องนับถือ แต่ถ้าเด็กมีความรู้สึกไม่เข้าใจตนเอง และเกิดความสับสนขัดแย้ง และประสบความสำเร็จล้มเหลวในการทำงาน

6. ความใกล้ชิดกับความรู้สึกอย่างว่าง (Intimacy VS. Isolation) อายุ 21-25 ปี เป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้น หาคู่ครอง ประกอบอาชีพ สร้างครอบครัว สร้างหลักฐาน ถ้าล้มเหลวในชีวิตจะแยกตัวออกจากสังคม

7. การให้กำเนิดและเลี้ยงดูบุตรกับการใฝ่ใจอยู่กับตนเอง (Generativity VS. Self Absorption) อายุ 26 ปีขึ้นไป เป็นวัยผู้ใหญ่ และวัยกลางคน เป็นวัยที่ต้องดูแลบุตรและครอบครัว รู้จักแก้ไขปัญหาต่าง ๆ แต่ถ้าบุคคลใด ไม่ต้องมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว จะหันมาใฝ่หาความสุขเฉพาะคน

8. ความมั่นคงทางจิตใจกับความสิ้นหวัง (Integrity VS. Despair) อายุประมาณ 50 ปี เป็นต้นไป เป็นระยะเข้าสู่วัยชรา เป็นวัยยอมรับความจริงของชีวิต จะระลึกถึงความทรงจำในอดีต หากอดีตมีแต่ความสุขจะมีความมั่นคงทางจิตใจ แต่ถ้าบุคคลมีความทรงจำเกี่ยวกับความผิดหวังตลอดเวลาจะทำให้รู้สึกสิ้นหวังในชีวิต

ทฤษฎีเรียนรู้สังคม (Social Learning Theory)

โรเบิร์ต ฮาวิกเฮอส์ (Robert Havighurst) ได้เสนอพัฒนาการวัยรุ่นในลักษณะของความสามารถทำงานพัฒนาการตามขั้นตอนให้ประสบความสำเร็จ งานเหล่านี้คือ เป้าหมายหรือเกณฑ์ที่สังคมใช้ตัดสินวุฒิภาวะของบุคคลในวัยต่าง ๆ งานพัฒนาการจะมีเป็นขั้นตอนและเรียงลำดับจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่ ในที่นี้จะกล่าวถึงงานพัฒนาการสำหรับวัยรุ่น ซึ่งฮาวิกเฮอส์ได้เสนอไว้ดังนี้ (กุญชร คำชาย, 2542, หน้า 23-25)

1. ความสามารถที่จะยอมรับลักษณะทางกายของตนเอง
2. ความสามารถในการยอมรับบทบาททางเพศที่เหมาะสม
3. ความต้องการเป็นอิสระจากครอบครัว
4. ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับคนวัยเดียวกันได้ทั้งสองเพศ
5. ความสามารถที่จะแสวงหาค่านิยมที่สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม
6. ความสามารถในการพัฒนาค่านิยม
7. ความสามารถในการรู้จักเลือกและเตรียมตัวสำหรับประกอบอาชีพ

8. ความสามารถในการประสบความสำเร็จในการมีพฤติกรรมที่รับผิดชอบต่อสังคมและการเตรียมตัวสำหรับมีชีวิตครอบครัว

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget's Theory of Intellectual Development)

เพียเจต์ (Piaget's, 1972 อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2545, หน้า 48-50) เชื่อว่าการที่คนมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมตั้งแต่แรกเกิดทำให้คนรู้จักตัวเอง (Self) และประสบการณ์จากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการพัฒนาทางสติปัญญาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเริ่มต้นด้วยการพัฒนาทางด้านภาษา ด้านความคิดอย่างมีเหตุผล และด้านจริยธรรม ซึ่งมนุษย์มีแนวโน้มพื้นฐานที่ติดตัวมาแต่กำเนิด 2 ชนิด คือ การจัดและรวบรวม และการปรับตัว ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

การจัดและรวบรวม (Organization) หมายถึง การจัดและรวบรวมกระบวนการต่าง ๆ ภายในเข้าเป็นระบบอย่างต่อเนื่องกัน และเป็นระเบียบมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมกับสิ่งแวดล้อม

การปรับตัว (Adaptation) หมายถึง การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เพื่ออยู่ในสภาพสมดุล การปรับตัวประกอบด้วยกระบวนการ 2 อย่าง คือ

1. การซึมซับหรือดูดซึมประสบการณ์ (Assimilation)
2. การปรับโครงสร้างทางเขาวนปัญญา (Accommodation)

สรุปแล้วในพัฒนาการทางเขาวนปัญญา บุคคลต้องมีการปรับตัวซึ่งประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญ 2 อย่างคือ การซึมซับหรือดูดซึม และการปรับโครงสร้างทางสติปัญญาดังกล่าว เพียเจต์ กล่าวว่า ระหว่างระยะเวลาตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยรุ่น คนเราจะต้องสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพียเจต์ได้แบ่งพัฒนาการทางเขาวนปัญญาออกเป็นขั้นใหญ่ ๆ 4 ขั้น โดยให้ความหมายของขั้นดังต่อไปนี้

1. ขั้นระดับเขาวน ปัญญา หมายถึง ระยะเวลาที่ก่อตั้งริเริ่มและรวบรวมความรู้คิดหรือเริ่มพัฒนาเขาวนปัญญา
2. การบรรลุถึงขั้นเขาวนปัญญาขั้นหนึ่งจะเป็นรากฐานสำหรับพัฒนาการทางเขาวนปัญญาขั้นต่อไป หรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การพัฒนาทางเขาวนปัญญาเป็นสิ่งที่ต่อเนื่องกัน
3. ระดับของพัฒนาการทางเขาวนปัญญาเป็นสิ่งที่ขึ้นไปตามขั้น ไม่สับสน เป็นต้นว่า ขั้นแรกต้องมาก่อนขั้นที่ 2 และขั้นที่ 2 ต้องมาก่อนขั้นที่ 3 เป็นต้น
4. ขั้นพัฒนาการทางเขาวนปัญญา แต่ละขั้นจะเป็นรากฐาน แต่ละขั้นจะเป็นรากฐานขั้นต่อไป

เพียเจท์ ถือว่าเด็กทุกคนตั้งแต่เกิดมาพร้อมที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม แต่ปฏิสัมพันธ์นี้ทำให้เกิดพัฒนาการเขาวนปัญญา ส่วนที่เป็นองค์ประกอบที่มีส่วนเสริมสร้างพัฒนาการเขาวนปัญญา 4 องค์ประกอบ คือ วุฒิภาวะ ประสบการณ์ การถ่ายทอดความรู้ทางสังคม และกระบวนการพัฒนาสมคูลย์

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg Ethical Theory)

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1972 อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2545, หน้า 69-71) ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับแบ่งออกเป็น 2 ขั้น ดังนั้น พัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กมี 6 ขั้น ดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม ในระดับนี้เด็กจะรับกฎเกณฑ์และข้อกำหนดของพฤติกรรมที่ “ดี” “ไม่ดี” จากผู้มีอำนาจเหนือตน เช่น บิดา มารดา ครู หรือเด็กโต ซึ่งระดับนี้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมออกเป็น 2 ขั้น คือ

1. การลงโทษและการเชื่อฟัง ขั้นนี้เด็กจะใช้ผลตามของพฤติกรรมเป็นเครื่องชี้ว่าพฤติกรรมของตน “ถูก” หรือ “ผิด” เป็นต้นว่าถ้าเด็กถูกทำโทษก็จะคิดว่าตนเองทำ “ผิด” จะพยายามเลี่ยงไม่ทำสิ่งนั้นอีก พฤติกรรมใดที่มีผลตามด้วยรางวัลหรือคำชม เด็กก็จะคิดว่าสิ่งนั้นตนทำ “ถูก” และจะทำซ้ำอีกเพื่อรับรางวัล

2. กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน ในขั้นนี้เด็กจะสนใจปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ เพื่อประโยชน์หรือความพึงพอใจของตนเอง หรือทำดีเพราะอยากได้ ของตอบแทนหรือรางวัล ไม่ได้คิดถึงคุณธรรมหรือความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หรือความเอื้อเฟื้อต่อผู้อื่น

ระดับที่ 2 ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์สังคม พัฒนาการจริยธรรมระดับนี้ผู้ทำถือว่าการประพฤติตามความคาดหวังของผู้ปกครอง บิดา มารดา กลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกหรือชนชาติ เป็นสิ่งที่ควรจะทำหรือทำความดีเพราะกลัวว่าตนจะไม่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ผู้แสดงพฤติกรรมจะไม่คำนึงถึงผลตามที่จะเกิดขึ้นแก่ตนเอง ถือว่าความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดีเป็นสิ่งสำคัญ ทุกคนมีหน้าที่รักษามาตรฐานทางจริยธรรม ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ขั้นคือ

1. ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ “เด็กดี” ในขั้นนี้เป็นพฤติกรรมของตนดีตามมาตรฐานหรือความคาดหวังของบิดามารดา หรือเพื่อนวัยเดียวกัน พฤติกรรมดี หมายถึงพฤติกรรมที่จะทำให้อื่นชอบเราและยอมรับหรือไม่ประพฤติผิดเพราะเกรงว่าพ่อแม่จะเสียใจ

2. กฎและระเบียบ ในขั้นนี้ถือว่าสังคมจะอยู่ด้วยความมีระเบียบเรียบร้อยต้องมีกฎหมายและข้อบังคับ คนดีหรือคนที่มีพฤติกรรมถูกต้อง คือ คนที่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมาย ทุกคนควรเคารพกฎหมายเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย และความเป็นระเบียบของสังคม

ระดับที่ 3 ระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิจารณญาณ หรือระดับเหนือกฎเกณฑ์ สังคม พัฒนาการทางจริยธรรมระดับนี้เป็นหลักจริยธรรมของผู้มีอายุ 20 ปีขึ้นไป ผู้นำหรือผู้แสดง พฤติกรรมได้พยายามที่จะตีความหมายของหลักการและมาตรฐานทางจริยธรรมด้วยวิจารณญาณ ก่อนที่จะยึดถือเป็นหลักของความประพฤติที่จะปฏิบัติตาม การตัดสินใจ “ถูก” “ผิด” “ไม่ควร” มาจาก วิจารณญาณของตนเอง ปราศจากอิทธิพลของผู้มีอำนาจหรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิก กฎเกณฑ์ กฎหมาย ควรจะตั้งบนหลักความยุติธรรม และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกของสังคมที่ตนเป็นสมาชิก ระดับนี้แบ่งเป็น 2 ขั้นคือ

1. สัญญาสังคมหรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา ขั้นนี้เน้นถึงความสำคัญของมาตรฐานทางจริยธรรมที่ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูก สมควรที่จะปฏิบัติตาม โดยพิจารณาถึงประโยชน์และสิทธิของบุคคลก่อนที่จะใช้เป็นมาตรฐานทางจริยธรรม โดยใช้ความคิด และเหตุผลเปรียบเทียบว่าสิ่งไหนผิดสิ่งไหนถูก ในขั้นนี้การ “ถูก” และ “ผิด” ขึ้นอยู่กับค่านิยมและความคิดเห็นของบุคคลแต่ละบุคคล

2. หลักการคุณธรรมสังคม ขั้นนี้เป็นหลักการมาตรฐานจริยธรรมสากล เป็นหลักการเพื่อมนุษยธรรม เพื่อความเสมอภาคในสิทธิมนุษยชน และเพื่อความยุติธรรมของมนุษย์ทุกคน ในขั้นนี้ สิ่งที่ “ถูก” “ผิด” เป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับมโนธรรมของแต่ละบุคคลที่เลือกยึดถือ

แนวคิดและหลักการการจัดกิจกรรมนักศึกษา

งานกิจกรรมนักศึกษา มีบทบาทอย่างมากในการที่จะช่วยให้สถาบันอุดมศึกษา ได้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา เป็นภารกิจหลักในกระบวนการที่สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการ เพื่อพัฒนานักศึกษาแต่ละคนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ ดังนั้นในการจัดกิจกรรมนักศึกษาจำเป็นต้องมีการกำหนดแนวปรัชญาเพื่อใช้เป็นหลักยึดถือปฏิบัติในการดำเนินงาน มีการวางแผนการดำเนินงานเป็นอย่างดี เพื่อให้นักศึกษาได้มีแนวทางในการจัดทำแผนงานกิจกรรม เกี่ยวกับเรื่องนี้ได้มีผู้ให้แนวคิดในการดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษา 7 ประการ คือ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2530, หน้า 134-135)

1. กิจกรรมนักศึกษาช่วยให้นักศึกษาแต่ละคนรู้จักตนเองมากขึ้น โดยการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้แต่ละคนสามารถพัฒนาการเรียน วิชาการ สังคม ร่างกาย จิตใจ บุคลิกภาพ ภูมิภาวะสู่ความเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
2. กิจกรรมนักศึกษาช่วยเหลือและส่งเสริมให้นักศึกษาจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงเพศ เชื้อชาติ ศาสนา หรือความแตกต่างด้านการเมือง

3. การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีประสบการณ์ด้านการทำงานร่วมกันกับกลุ่ม สามารถเสนอและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น พัฒนาความเข้าใจร่วมกัน พัฒนาความเป็นผู้นำ เสริมสร้างความสามัคคีระหว่างหมู่นักศึกษา รู้จักการอยู่ การทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักฝึกหัดการทำงานอย่างมีระบบ และฝึกความคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

4. การอำนวยความสะดวกในการจัดและดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษา โดยการ

4.1 จัดหาสถานที่เพื่อเป็นศูนย์กลางกิจกรรม สถานที่ประชุมและอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อการพิมพ์ การจัดทำเอกสาร ป้ายประกาศหรือหนังสือพิมพ์

4.2 ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุนหรืออำนวยความสะดวกให้นักศึกษาจัดกิจกรรมต่าง ๆ

4.3 จัดหาอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมหรืออาจารย์แนะแนวที่มีความรู้และประสบการณ์ในงานกิจกรรม เพื่อช่วยเหลือ ให้แนวความคิดหรือแนะแนวทางการจัดกิจกรรมให้เป็นไปอย่างเหมาะสม และเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป

5. การพัฒนานักศึกษาให้มีความเป็นไทย มีความภาคภูมิใจในความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ชื่นชมศิลปวัฒนธรรม ระเบียบประเพณี คนตรีและนาฏศิลป์ไทย

6. การพัฒนานักศึกษาให้มีบุคลิกภาพ มีความสามัคคี มีความประพฤติที่ดีงาม สอดคล้องกับลักษณะวัฒนธรรมไทย และเป็นบุคคลที่เป็นประโยชน์ เป็นที่ต้องการของสังคม

7. กิจกรรมนักศึกษาช่วยให้นักศึกษาสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเรียนการสอน และยังเป็นการผ่อนคลายจากการศึกษาเล่าเรียน

มิลเลอร์ และวินสตัน (Miller & Winston, 1981 อ้างถึงใน ฝากจิต คุณรัตน์, 2545, หน้า 21-22) ได้เสนอหลักการพัฒนานักศึกษาไว้ดังนี้

1. การพัฒนามนุษย์เป็นกระบวนการต่อเนื่องและสะสมทั้งนี้เป็นเพราะบุคคลอยู่ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทิศทางในการพัฒนานั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของบุคคล ถึงแม้จะมีความพยายามที่จะทำให้การพัฒนาดันยถง แต่การพัฒนากียังคงดำเนินอยู่ในบางลักษณะ และการพัฒนาจะเป็นกระบวนการที่สะสม ซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติโดยประสบการณ์ที่บุคคลเรียนรู้ในอดีต มีอิทธิพลต่อการพัฒนาของบุคคลในอนาคต

2. การพัฒนาเกิดขึ้นในลักษณะที่ง่ายไปสู่ลักษณะที่ยุ่ยาก และมีความสลับซับซ้อน หลักการข้อนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษาทุกฝ่าย โดยการแนะนำช่วยเหลือให้นักศึกษาอยู่ในขั้นตอนของการพัฒนานักศึกษาจากระดับที่นักศึกษาเมื่ออยู่ไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

3. การพัฒนานั้นเป็นไปตามลำดับขั้นและขั้นตอนของการพัฒนา เนื่องจากการพัฒนาเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีความแน่นอนและไม่คงที่ การใช้คำว่าขั้นตอน (Stage) อาจทำให้เกิด

ความเข้าใจผิดจึงควรใช้คำว่า ระยะมากกว่าจะใช้คำว่า ขั้นตอนมิลเลอร์ และวินสตัน (Miller & Winston, 1981 อ้างถึงใน ฝากจิต คุณรัตน์, 2545) ซึ่งได้เสนอแนะว่า “ขั้นตอนนั้น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ไม่ต่อเนื่อง ส่วนระยะนั้น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ต่อเนื่องจากระยะหนึ่ง ไปสู่อีกระยะหนึ่งอย่างกลมกลืน จนยากที่จะสังเกตเห็นได้” โดยทั่วไปนี้นักทฤษฎีและนักปฏิบัติ พยายามกำหนดช่วงของระยะการพัฒนา แล้วจึงเรียกว่า “ขั้นตอน” จากการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนา นักศึกษาหลายโครงการ พบว่า กลุ่มอายุเพียงอย่างเดียวไม่สามารถกำหนดขั้นตอนการพัฒนา ของนักศึกษาในวัยปกติได้ ดังนั้น บุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษา จึงควรพิจารณาให้รอบคอบใน การกำหนดกลุ่มพัฒนากลุ่มหนึ่งกลุ่มใดขึ้น การพัฒนาในสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล จะทำให้นักศึกษาสามารถพัฒนาไปสู่ระดับการพัฒนาที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเองมากที่สุด

4. การพัฒนานักศึกษานั้น เกี่ยวข้องกับสภาพการณ์หลายอย่างเช่น

4.1 ขนาดของสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ที่มีนักศึกษาเกิน 20,000 คน นั้นควรทำการแยกการพัฒนาออกเป็นคณะ และภาควิชา ส่วนสถาบันขนาดเล็กมีนักศึกษาน้อยกว่า 20,000 คน อาจแยกการพัฒนาเป็นคณะวิชาได้

4.2 หอพักนักศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาสถาบัน ซึ่งมีหอพักให้นักศึกษา ส่วนมากได้พักอาศัยอยู่ในสถาบันนั้น จะทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการพัฒนา ย่อมทำให้ได้ผลการพัฒนาดีกว่าสถาบันที่ไม่มีหอพักให้นักศึกษา

5. ทุกฝ่ายในสถาบันอุดมศึกษามีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนานักศึกษา การร่วมมือ และการทำงานร่วมกันของบุคลากรทุก ๆ ฝ่ายในสถาบัน จึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนา นักศึกษา ผู้มีความรู้คุณธรรมหรือคนเก่งที่เป็นคนดี

วิจิตร ศรีสอาน (2529, หน้า 1-6) ได้กล่าวว่า ปรัชญาของงานกิจกรรมนักศึกษาเป็น ส่วนหนึ่งของปรัชญาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการผลิตและ การพัฒนาบัณฑิต ซึ่งเป็นภารกิจหลักประการแรกและประการสำคัญที่สุดของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง ของรัฐและเอกชน โดยต้องกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิตใหม่ในแต่ละสถาบันการศึกษาให้ชัดเจน เพื่อจะได้จัดกิจกรรมนักศึกษาให้เหมาะสมกับการพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์

จากการวิจัยของ สมบัติ คำมวง (2533, หน้า 121) โดยใช้เทคนิคเดลฟาย พบว่า สถาบัน เทคโนโลยีราชมงคล มีปรัชญาในการจัดกิจกรรมนักศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถของนักศึกษา ในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี พัฒนาสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ พัฒนาคุณธรรม เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม พัฒนาบุคลิกภาพและความสามารถในการวิชาชีพ เป็นกิจกรรม นอกห้องเรียนที่ส่งเสริมการเรียนการสอนในหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและเป็นการสร้างความภาคภูมิใจ และความผูกพันของนักศึกษาให้มีต่อสถาบัน

สรุป แนวคิดในการจัดกิจกรรมนักศึกษา เป็นภารกิจที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องดำเนินการเพื่อพัฒนานักศึกษาแต่ละคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ มีวิธีการดำเนินการที่จะพัฒนานักศึกษาหลายประการ เช่น พัฒนานักศึกษาให้รู้จักตนเอง ให้มีความเป็นไทย ให้มีบุคลิกภาพมีความประพฤติที่ดีงาม ตลอดจนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเรียนรู้การสอน ซึ่งการพัฒนานั้นจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเป็นไปตามลำดับขั้นตอน

ความสำคัญของกิจกรรมนักศึกษา

กิจกรรมนักศึกษามีความสำคัญและมีความจำเป็นมาก ความสำคัญของกิจกรรมนักศึกษา อาจสรุปได้ดังนี้ (สำเนา ขจรศิลป์, 2538 อ้างถึงใน อัมพา ชองทุมมิตร, 2542, หน้า 31-32)

1. ความสำคัญต่อนักศึกษา นักศึกษาโดยทั่วไปเป็นคนหนุ่มสาวที่มีพลังกำลังทั้งร่างกาย และความคิด มีความสนใจมีความอยากรู้อยากเห็น และส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความหวังดีต่อสังคมด้วยความบริสุทธิ์ใจ กิจกรรมนักศึกษาสามารถตอบสนองความสนใจและความต้องการของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี กิจกรรมนักศึกษาจึงมีความสำคัญต่อนักศึกษาดังต่อไปนี้

1.1 กิจกรรมนักศึกษาซึ่งมีหลายประเภท เช่น กีฬา ศิลปวัฒนธรรม บำเพ็ญประโยชน์ และนันทนาการ สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาทางด้านร่างกายและความสนใจ โดยช่วยให้นักศึกษาได้มีโอกาสใช้พลังร่างกาย และความคิดกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม

1.2 ความหลากหลายของกิจกรรมนักศึกษาช่วยให้นักศึกษาสามารถค้นหอาชีพงานอดิเรก และกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจที่เหมาะสมกับตนเองได้

1.2.1 กิจกรรมนักศึกษาทำให้เกิดความสมดุลในด้านความรู้ และความสนใจของนักศึกษาเช่น นักศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์ สามารถทำกิจกรรมศิลปะและวัฒนธรรม จึงทำให้นักศึกษามีความรู้และความสนใจทั้งในด้านวิทยาศาสตร์ และด้านศิลปวัฒนธรรม

1.2.2 การทำกิจกรรมทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสเปลี่ยนบรรยากาศและอิริยาบถ ทำให้นักศึกษาได้ผ่อนคลายความตึงเครียด จากการที่ต้องศึกษาเล่าเรียนอย่างหนัก

1.2.3 การทำกิจกรรม ทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสพัฒนาตนเองทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ

1.2.4 การทำกิจกรรมทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสเสริมสร้างประสบการณ์ในการทำงานด้านต่าง ๆ

1.2.5 การทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ทำให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของตนเอง และเกิดความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง

2. ความสำคัญต่อสถาบันอุดมศึกษา จากทัศนะของนักการศึกษาหลายคน ตลอดจนผลการวิจัยของกิจกรรมนักศึกษาที่ผ่านมา ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่า กิจกรรมนักศึกษาเป็นกระบวนการทางการศึกษาที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษาที่ใช้พัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ ทำให้สถาบันอุดมศึกษาบรรลุเป้าหมาย ในการจัดการศึกษาการทำงานร่วมกันระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ในการทำกิจกรรมของนักศึกษา ทำให้นักศึกษาเกิดความอบอุ่น เกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจต่ออาจารย์และสถาบันอุดมศึกษามากยิ่งขึ้น สถาบันอุดมศึกษา ที่เน้นด้านวิชาชีพหลายแห่ง อาจทำหน้าที่ในด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมยังไม่เด่นชัด การจัดกิจกรรมของนักศึกษาทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมเป็นการช่วยทำให้สถาบันอุดมศึกษาได้ทำหน้าที่ในการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ กิจกรรมนักศึกษาทางด้านกีฬา ศิลปวัฒนธรรม และบำเพ็ญประโยชน์ ยังมีส่วนสำคัญในการเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของสถาบันอุดมศึกษาได้เป็นอย่างดี

3. ความสำคัญต่อประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา ในแต่ละปีจะมีนักศึกษาเป็นจำนวนมากออกค่ายอาสาพัฒนาชนบทในถิ่นทุรกันดาร ยากไร้ ได้สร้างถาวรวัตถุหลายอย่าง เช่น โรงเรียน สะพาน ฝายน้ำล้น และถังเก็บน้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ นักศึกษายังได้ช่วยแนะนำประชาชนในชนบทให้มีความรู้เกี่ยวกับการเกษตรแผนใหม่ การสาธารณสุข และการศึกษา เพื่อช่วยให้ชาวชนบทมีความเป็นอยู่ดีขึ้น กิจกรรมด้านศิลปะและวัฒนธรรมของนักศึกษาได้มีบทบาทสำคัญในการทำนุบำรุง พัฒนาและเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ กิจกรรมด้านกีฬา ได้ช่วยให้นักศึกษาซึ่งเป็นเยาวชนของชาติ มีร่างกายแข็งแรง และที่สำคัญที่สุดคือกิจกรรมนักศึกษาได้เป็นกระบวนการทางการศึกษาที่ช่วยพัฒนานักศึกษาทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ ให้เป็นเยาวชนที่มีคุณภาพ สามารถที่จะพัฒนาประเทศให้มีความเจริญยิ่งขึ้น กิจกรรมนักศึกษาจึงนับว่ามีความสำคัญต่อประเทศชาติเป็นอันมาก

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนักศึกษา

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะในการผลิตบุคลากรเพื่อออกไปประกอบอาชีพแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีวิธีการที่จะทำให้เกิดการพัฒนาของบุคคล ดังนั้นในการจัดกิจกรรมนักศึกษาซึ่งเป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการพัฒนานักศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อให้กิจกรรมที่จัดขึ้นดำเนินไปด้วยดีและประสบผลสำเร็จตามจุดหมายที่วางไว้ ในการกำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมนักศึกษานั้น เฟรดเดอริก (Frederic, 1959, หน้า 51-52) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนักศึกษาไว้ 8 ประการคือ

1. เพื่อเตรียมตัวนักศึกษาในการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย

2. เพื่อส่งเสริมความมีระเบียบวินัยในตนเอง
 3. เพื่อให้รู้จักวิธีการทำงานร่วมกัน
 4. เพื่อเพิ่มพูนความสนใจของนักศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
 5. เพื่อให้สำนึกในการปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบแบบแผนต่าง ๆ
 6. เพื่อพัฒนาความสามารถพิเศษของนักศึกษา
 7. เพื่อส่งเสริมแรงจูงใจที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการศึกษา
 8. เพื่อพัฒนาความสามัคคีของหมู่คณะในสถานศึกษา
- สำเนา ขจรศิลป์ (2538, หน้า 100) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนักศึกษาไว้

ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ทางด้านวิชาการแก่นักศึกษา
2. เพื่อเป็นการเตรียมนักศึกษาสำหรับการดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตย
3. เพื่อพัฒนานักศึกษาทางด้านอารมณ์ สังคม ร่างกายและจิตใจ
4. เพื่อเพิ่มพูนความสนใจของนักศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
5. เพื่อให้ให้นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
6. เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับผู้อื่นแก่นักศึกษา
7. เพื่อพัฒนาความสามารถพิเศษของนักศึกษา
8. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้นำความรู้ไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์แก่สังคม
9. เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้รู้จักทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไทย
10. เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่นักศึกษา

วิมลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530, หน้า 130-132) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

นักศึกษา ดังนี้

1. เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม
2. เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีความสามารถในการสัมพันธ์และทำงานร่วมกับผู้อื่น
3. เพื่อทำให้นักศึกษามีความสนใจอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น
4. เพื่อฝึกให้นักศึกษามีความรับผิดชอบ
5. เพื่อฝึกให้นักศึกษาสามารถปกครองตนเองได้
6. เพื่อฝึกความคิดและการตัดสินใจของนักศึกษา
7. เพื่อพัฒนาสติปัญญาของนักศึกษา
8. เพื่อทำให้นักศึกษามีความรักศิลปวัฒนธรรม และประเพณีไทย
9. เพื่อทำให้นักศึกษารู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

10. เพื่อให้นักศึกษาเพิ่มพูนความรู้ด้านอาชีพในอนาคต
11. เพื่อให้นักศึกษารู้จักทักษะทางสังคม
12. เพื่อให้นักศึกษารู้จักเสียสละและทำงานให้ส่วนรวม
13. เพื่อให้นักศึกษาพัฒนาลักษณะนิสัยและความคิดที่ดี
14. เพื่อให้นักศึกษามีความสามัคคี
15. เพื่อให้นักศึกษาพัฒนาความกตัญญูต่อสถาบัน

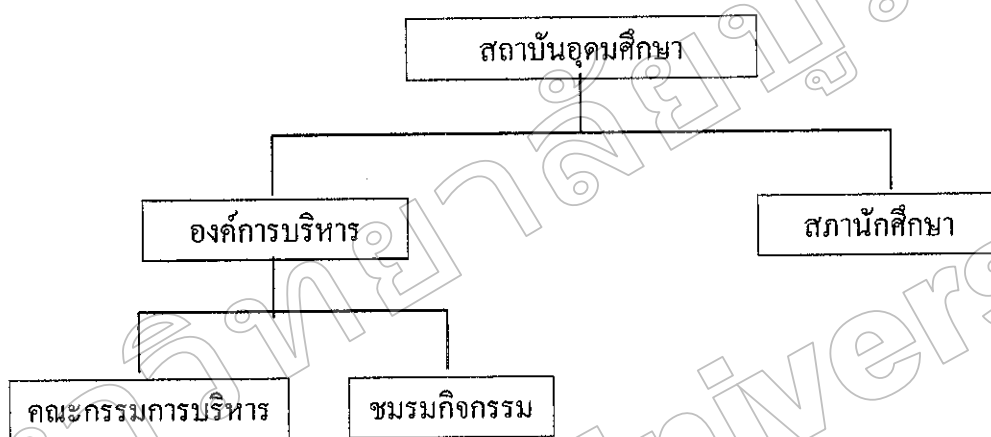
ทบวงมหาวิทยาลัย ได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมนักศึกษาในมหาวิทยาลัย/ สถาบันต่าง ๆ โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมนักศึกษาไว้ 8 ประการ ดังนี้ (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2544, หน้า 7-8)

1. เพื่อพัฒนาตัวนิสิตนักศึกษา
2. เพื่อให้นิสิต นักศึกษาได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร ทั้งในด้านอาสาพัฒนาหรือบำเพ็ญประโยชน์ ศิลปวัฒนธรรม จริยธรรม กีฬา สัมมนา เพื่อพัฒนากิจกรรมนักศึกษา รวมทั้งกิจกรรมที่เป็นประโยชน์อื่น ๆ
3. เพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และรักษาไว้ซึ่งค่านิยมในตัวนิสิตนักศึกษาทางด้าน ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และเอกลักษณ์อันดีงามของชาติ
4. เพื่อให้นิสิตนักศึกษานำความรู้ทางวิชาการและบริการไปสร้างสรรค์ และพัฒนา สังคมให้เกิดความเจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านถาวรวัตถุและการดำเนินชีวิตของประชาชน และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนิสิต นักศึกษา ประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
5. เพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ตรงในสภาพที่เป็นจริงของสังคม อันจะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคม มีจิตสำนึกที่ถูกต้องดีงามและตระหนักถึงความรับผิดชอบที่พึงมีต่อสังคม
6. เพื่อเสริมสร้างค่านิยมด้านความร่วมมือ สามัคคี รับผิดชอบ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักการวางแผน กำหนดวิธีการและขั้นตอนการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ
7. เพื่อส่งเสริมพลานามัย และพัฒนาบุคลิกภาพ
8. เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของมหาวิทยาลัย

สรุป การจัดกิจกรรมนักศึกษา เป็นวิธีการหนึ่งที่จะพัฒนานักศึกษา ซึ่งจะต้องมีการ กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เพื่อที่จะให้กิจกรรมที่จัดขึ้นดำเนินไปด้วยดีและประสบผลสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนักศึกษานั้นมีหลายประการ เช่น เพื่อพัฒนาตัวนิสิตนักศึกษาทางด้านอารมณ์ สังคม ร่างกายและจิตใจ เพื่อการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ เป็นต้น

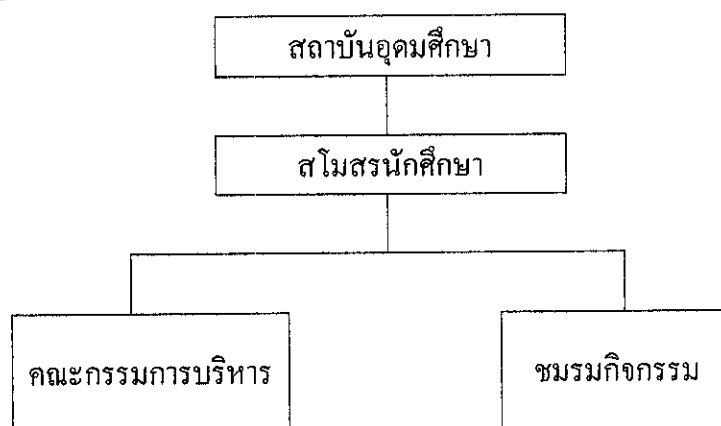
การจัดองค์กรในงานกิจกรรมนักศึกษา

ในการจัดตั้งองค์กรที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษาของแต่ละสถาบันการศึกษานั้นจะแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและความเหมาะสมของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ในระยะที่ผ่านมามีองค์กรที่รับผิดชอบงานกิจกรรมนักศึกษามี 2 รูปแบบ คือ องค์กรนักศึกษา กับ สโมสรนักศึกษา ดังตัวอย่างการจัดองค์กรนักศึกษาและสโมสรนักศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยดังนี้ (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2543, หน้า 95-97)

ภาพที่ 3 โครงสร้างการจัดองค์กรในรูปองค์กรนักศึกษา

ทบวงมหาวิทยาลัยมีการจัดรูปองค์กรเพื่อให้การดำเนินงานของสโมสรนักศึกษาดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ดังภาพที่ 4

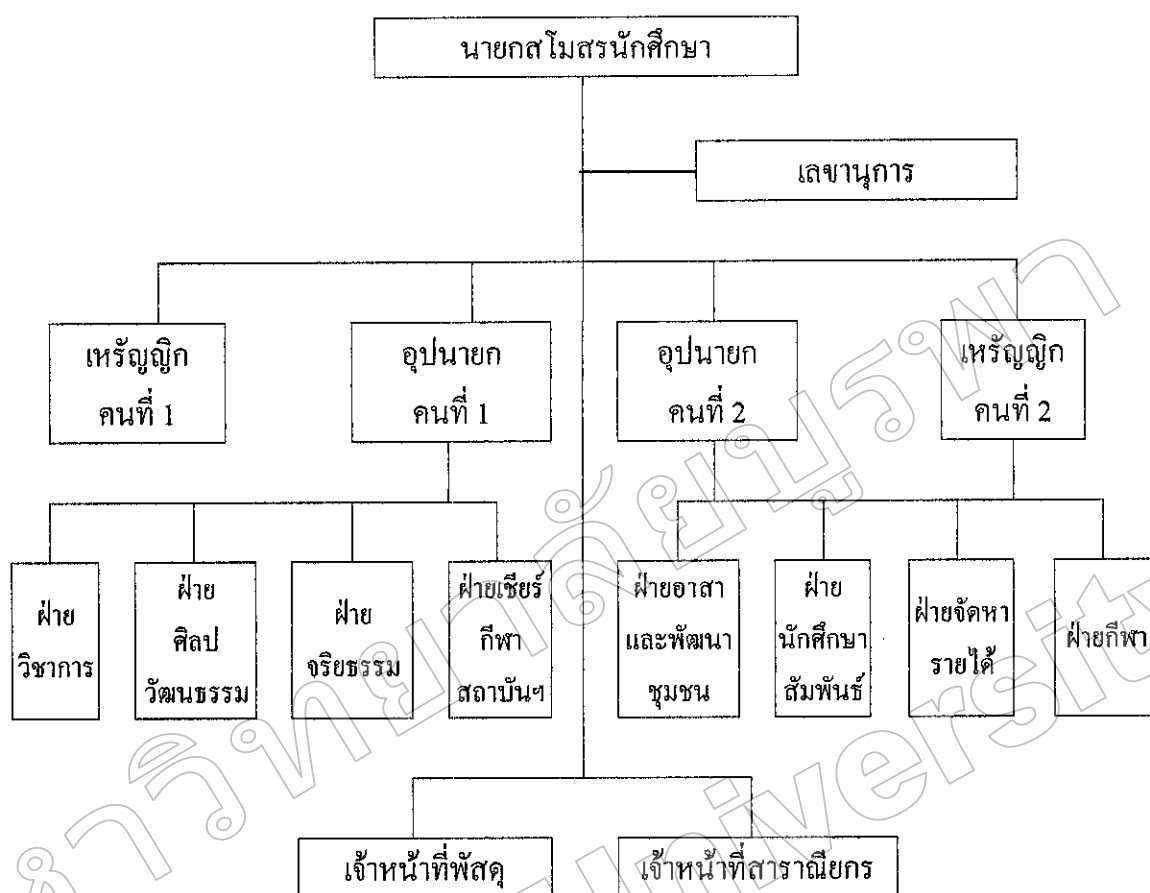

ภาพที่ 4 โครงสร้างการจัดองค์กรในรูปสโมสรนักศึกษา

ในระหว่างที่ผ่านมามีการดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยในรูปแบบโครงสร้างการจัดองค์กรนักศึกษา ใน 2 ลักษณะ ดังแผนภูมินี พบว่า การจัดองค์กรในรูปองค์การนักศึกษานั้นมีปัญหาในการบริหารมากกว่าในรูปสโมสรนักศึกษา เนื่องจากเป็นรูปแบบที่สถาบันการศึกษาไม่สามารถเข้าไปติดตามหรือยับยั้งการตัดสินใจในการกระทำกิจกรรมนักศึกษาที่นอกขอบเขตได้

การบริหารกิจกรรมนักศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการนั้น องค์การนักศึกษาจะต้องรู้และเข้าใจบทบาทของการเป็นนักศึกษา มีการศึกษาลักษณะของนักศึกษาที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา เพื่อให้การจัดกิจกรรมสามารถตอบสนองความต้องการและความสนใจของนักศึกษาได้มากที่สุด คณะกรรมการสถานศึกษานักศึกษาควรได้มาทั้งจากการเลือกตั้งและแต่งตั้งและกำหนดนโยบายให้ดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษาไว้ได้ชัดเจน (ทองเรือน อมรัชกุล, 2525, หน้า 61) นอกจากนั้นสถาบันอุดมศึกษานักศึกษาควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับงานกิจกรรมนักศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและภาระหน้าที่ของสถาบัน โดยคำนึงถึงความสามารถในการปฏิบัติสายนงาน บทบาทหน้าที่ขององค์การนักศึกษา หรือสโมสรนักศึกษา ควรให้องค์การนักศึกษาหรือสโมสรศึกษามีอิสระในการดำเนินงานกิจกรรมนักศึกษาภายใต้ระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา สถานศึกษาไม่ควรบังคับให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมด้วยวิธีการต่าง ๆ แต่ควรปรับปรุงประเภทและวิธีการจัดกิจกรรมนักศึกษาให้น่าสนใจ ควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานของรัฐ เอกชน ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไปเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักศึกษา รวมทั้งเป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงของสถาบันการศึกษา และสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนด้วย นอกจากนี้ควรมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดกิจกรรมนักศึกษาในครั้งต่อไป (สวัสดี เรืองศรี, 2528, หน้า 117)

การจัดองค์กรในงานกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ในสถานศึกษาสายวิชาเกษตรศาสตร์ จัดในรูปสโมสรนักศึกษา ดำเนินงานโดยมีคณะกรรมการบริหารสโมสรนักศึกษา เจ้าหน้าที่สโมสร และประธานชมรมต่าง ๆ ทำหน้าที่พิจารณา และวางแผนการดำเนินงานของสโมสรนักศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ รับผิดชอบการจัดกิจกรรมของสโมสรนักศึกษา พิจารณาจัดสรรและรับผิดชอบการใช้จ่ายเงินงบประมาณของสโมสรนักศึกษา ตลอดจนควบคุมการใช้จ่ายเงินให้ถูกต้องตามระเบียบที่ได้กำหนดไว้ ดังแผนภูมิการบริหารสโมสรนักศึกษาของวิทยาเขต ดังนี้

ภาพที่ 5 โครงสร้างการจัดองค์กรในรูปสโมสรนักศึกษา

ประเภทและลักษณะของกิจกรรมนักศึกษา

กิจกรรมนักศึกษามีหลายประเภท ซึ่งอาจจะแบ่งได้หลายลักษณะตามวัตถุประสงค์ตามลักษณะกิจกรรมที่ทำหรือตามลักษณะองค์กร มีผู้แบ่งประเภทและลักษณะของกิจกรรมไว้ดังนี้

อาร์บัคเคิล (Arbuckle, 1968, p. 250) ได้แบ่งประเภทของการจัดกิจกรรมนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาออกเป็น 3 ประเภท คือ ด้านกีฬา กิจกรรมเฉพาะนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง และกิจกรรมเสริมหลักสูตรประเภทชุมชนต่าง ๆ ซึ่งจัดขึ้นตามความสนใจของนักศึกษา ในส่วนของประเทศไทยนั้น (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2543, หน้า 90-92) ได้แบ่งประเภทของการจัดกิจกรรมนักศึกษาออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ด้านกีฬา เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีโอกาสดูแลเรียนรู้ เช่น กีฬาเพื่อสุขภาพอนามัย ให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมทั้งปลูกฝังความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา
2. ด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณี เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้ สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ ถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของไทย

3. ด้านบำเพ็ญประโยชน์ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษารู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม และมีจิตสำนึกในความเสียสละ

4. ด้านส่งเสริมวิชาชีพและความสามารถพิเศษ เพื่อส่งเสริมความรู้ ทักษะและความสามารถพิเศษของนักศึกษา

พาณี ปรีชาพันธ์ และคณะ (2527, หน้า 9-10) ได้วิจัยการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือนอกหลักสูตรของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2526-2530) พบว่ากิจกรรมนักศึกษาจำแนกตามลักษณะของการจัดไว้ 7 ประเภท ดังนี้

1. กิจกรรมด้านวิชาการ กิจกรรมประเภทนี้ส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการแก่นักศึกษา

2. กิจกรรมด้านกีฬา เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนานักศึกษาในด้านร่างกาย จิตใจ ฝึกวินัย ความอดทนเพื่อเสริมสร้างทักษะในการกีฬา

3. กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างสาธารณสมบัติ หรือกิจกรรมที่ช่วยเหลือผู้อื่น

4. กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมประเภทนี้มุ่งเสริมสร้างให้นักศึกษามีความรู้และประสบการณ์ด้านศิลปวัฒนธรรมต่าง ๆ

5. กิจกรรมด้านนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อความสนุกสนานและเพลิดเพลิน ส่งเสริมนักศึกษา ได้พัฒนาด้านอารมณ์และสังคม

6. กิจกรรมส่วนกลาง เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเป็นศูนย์รวมของนักศึกษาและฝ่ายควบคุมให้การสนับสนุนกิจกรรมส่วนอื่น ๆ ด้วย

7. กิจกรรมด้านการเมือง เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น หรือแสดงออก ซึ่งอาจเป็นการคัดค้านหรือการสนับสนุนต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ของสถาบันหรือสังคม

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2530, หน้า 133-134) ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมนักศึกษาออกเป็น 10 ข้อ ดังนี้

1. กิจกรรมพัฒนาการปกครองตนเอง รูปแบบของกิจกรรม ได้แก่ สโมสรนักศึกษา องค์การนักศึกษา สถานักศึกษา เป็นกิจกรรมที่ให้นักศึกษารู้จักทำงานร่วมกัน รู้จักตัดสินใจและรับผิดชอบต่าง ๆ โดยฝึกวิธีการในระบอบประชาธิปไตย

2. กิจกรรมพัฒนาสติปัญญา ได้แก่ กิจกรรมชมรมวิชาการต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่

3. กิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม ได้แก่ กิจกรรมที่มุ่งพัฒนามารยาทและระเบียบ ประเพณีในการอยู่ร่วมกันกับคนอื่นในสังคม

4. กิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพและความพร้อมเพียง ได้แก่ ชมรมกีฬาต่าง ๆ
5. กิจกรรมอาสาสมัคร ได้แก่ กิจกรรมที่มุ่งฝึกให้นักศึกษามีความตระหนักในบทบาทของการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคมและประเทศชาติ
6. กิจกรรมพัฒนาศีลธรรม ได้แก่ กิจกรรมที่มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาให้มีความประพฤติและกิริยามารยาทงดงาม เป็นที่พึงประสงค์ของสังคม
7. กิจกรรมพัฒนาศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ให้เกิดความภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชาติ
8. กิจกรรมสหกรณ์การ ได้แก่ กิจกรรมที่มุ่งพัฒนานักศึกษาให้ใช้เวลาว่างพักผ่อนหรือทำในสิ่งที่ตนเองสนใจ
9. กิจกรรมพัฒนาอาชีพ ได้แก่ กิจกรรมที่เตรียมนักศึกษาไปสู่อาชีพในอนาคต
10. กิจกรรมทางการเมือง เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความสนใจในการเมือง เพื่อปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง เพื่อจะ ได้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

สมบัติ คำม่วง (2533, หน้า 122) ได้ศึกษาลักษณะของกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ดังนี้

1. กิจกรรมด้านวิชาการ ได้แก่ การจัดนิทรรศการทางวิชาการและวิชาชีพ ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ ทัศนศึกษาตามสถานที่ต่าง ๆ เพื่อช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพ การบรรยายโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพในสาขาวิชาที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ จัดตั้งชมรมทางวิชาการและวิชาชีพ แนะนำอาชีพและการศึกษาต่อ จัดโครงการ จัดหางานให้นักศึกษาทำระหว่างการเรียนรู้เพื่อหารายได้และฝึกทักษะทางวิชาชีพ

2. กิจกรรมด้านกีฬา ได้แก่ จัดกีฬาเพื่อส่งเสริมสุขภาพพลานามัยของนักศึกษา โดยเป็นกีฬาเพื่อสุขภาพและนันทนาการ เช่น กีฬากายในวิทยาเขตและคณะ กีฬาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กีฬาระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ และกีฬาระหว่างสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลและสถาบันอื่น ๆ

3. กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ ได้แก่ การพัฒนาสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา การออกค่ายอาสาพัฒนา การบริการทางวิชาชีพแก่สังคม การบริจาคโลหิต การพัฒนาสาธารณสถาน และบรรเทาสาธารณภัย

4. กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ การจัดพิธีไหว้ครู กิจกรรมวันลอยกระทง กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา วันอาสาฬหบูชา การฝึกสมาธิและการปฏิบัติธรรม การอุปสมบทหมู่ให้นักศึกษา การแสดงนาฏศิลป์และดนตรีไทย การจัดกิจกรรมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นในวิทยาเขตต่าง ๆ การใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง การรักษามารยาทไทย

สำเนา ขจรศิลป์ (2538, หน้า 127) ได้กำหนดกิจกรรมนักศึกษาแบ่งออกตามลักษณะของกิจกรรมได้ 7 ประเภท

1. กิจกรรมส่วนกลาง
2. กิจกรรมวิชาการ
3. กิจกรรมกีฬา
4. กิจกรรมศิลปะและวัฒนธรรม
5. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
6. กิจกรรมนันทนาการ
7. กิจกรรมการเมือง

สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2543, หน้า 8-12) ได้กำหนดลักษณะของกิจกรรมนิสิตนักศึกษาไว้ 5 ประเภท ดังนี้

1. ด้านบำเพ็ญประโยชน์หรืออาสาสมัคร
2. ด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทย
3. ด้านจริยธรรม
4. ด้านกีฬา
5. ด้านสัมมนากิจกรรมนิสิตนักศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยึดเอาแนวคิดการแบ่งประเภทและลักษณะของกิจกรรมนักศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย 5 ด้านดังนี้

1. ด้านบำเพ็ญประโยชน์หรืออาสาสมัคร

กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์หรืออาสาสมัคร เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาให้มีจิตสำนึกในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคม มีวัตถุประสงค์ ลักษณะของกิจกรรม รูปแบบของโครงการกิจกรรม และพื้นที่เป้าหมายดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์

1.1.1 เพื่อส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาได้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการบำเพ็ญประโยชน์ อาสาพัฒนา อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่น

1.1.2 เพื่อให้นิสิตนักศึกษาได้รับประสบการณ์โดยตรง อันจะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสภาพที่แท้จริงของสังคม ตลอดจนมีความสำนึกถึงความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม โดยเฉพาะชนบท เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว

1.1.3 เพื่อเสริมสร้างให้นิสิต นักศึกษามีความสามัคคี มีความรับผิดชอบและเสียสละเพื่อส่วนรวมในระหว่างนิสิต นักศึกษาร่วมสถาบันและต่างสถาบัน

1.1.4 เพื่อฝึกให้นิสิตนักศึกษา เป็นผู้นำที่มีความสามารถและเป็นผู้ตามที่ดี โดยรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ รู้จักผ่อนปรนและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผลด้วยความรอบคอบ และอดทน

1.1.5 เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างนิสิต นักศึกษา ประชาชนและข้าราชการ

1.1.6 เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้ประชาชนในชนบทเห็นความสำคัญของการพัฒนา รวมทั้งมีความคิดที่จะสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่นของตนเอง และมีความเสียสละเพื่อส่วนรวม

1.1.7 เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของมหาวิทยาลัยและสถาบันในสังกัด ทบวงมหาวิทยาลัย

1.2 ลักษณะของกิจกรรม

เป็นโครงการด้านอาสาพัฒนา การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกวิธี ฯลฯ ทั้งนี้รวมถึงโครงการทั้งในขั้นการสำรวจและขั้นการดำเนินการ โดยมีลักษณะงานที่ปฏิบัติได้แก่

1.2.1 ด้านการศึกษา เช่น สร้าง ซ่อมแซมอาคารเรียนและพัฒนาโรงเรียน สร้างสนามกีฬา จัดทำและสาธิตการทำอุปกรณ์การศึกษา สาธิตและให้ความรู้ การจัดห้องสมุด ฯลฯ

1.2.2 ด้านสาธารณูปการ เช่น สร้างศาลาเอนกประสงค์ ถังเก็บน้ำฝน ประปา หมู่บ้าน จุดสระ จุดบ่อน้ำ พัฒนาปรับปรุงหมู่บ้าน และสาธารณสมบัติอื่น ๆ

1.2.3 ด้านคมนาคม เช่น การสร้างซ่อมสะพาน ถนน งานวางท่อระบายน้ำ

1.2.4 ด้านการเกษตร เช่น การสร้างฝาย การจัดระบบการส่งน้ำทางการเกษตร การส่งเสริมเผยแพร่ และสาธิตความรู้ทางการเกษตร สัตวแพทย์อาสา

1.2.5 ด้านสาธารณสุข เช่น การจัดชุดแพทย์เคลื่อนที่ ทันทแพทย์เคลื่อนที่ การให้บริการและคำแนะนำความรู้อนามัยและสาธารณสุขทั่วไป

1.2.6 ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ปลูกป่า พัฒนาปรับปรุงอุทยาน ให้บริการความรู้ด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกต้อง

1.3 รูปแบบ

รูปแบบของโครงการกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์หรืออาสาพัฒนาของนิสิต นักศึกษาทบวงมหาวิทยาลัย มีแนวนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินโครงการในรูปแบบที่มีลักษณะผสมผสาน โดยมุ่งเน้นการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมควบคู่ไปกับการสร้าง

ถาวรวัตถุต่าง ๆ แต่ไม่เน้นการก่อสร้างถาวรวัตถุที่มีขนาดใหญ่ เนื่องจากมีงบประมาณจำกัด และต้องกระจายโอกาสให้นิสิตนักศึกษาได้ร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก ส่งเสริมการดำเนินโครงการกิจกรรมร่วมของหลายสาขาวิชาชีพและหลายสถาบัน โดยมีสถาบันแห่งหนึ่งเป็นแกนกลาง สำหรับพื้นที่ในการดำเนินโครงการเน้นด้านสังคมชนบทเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการหรือความเป็นเลิศทางวิชาการไปในสังคมชนบท ทั้งในด้านการศึกษา การสาธารณสุข และการเกษตร เช่น การสอนหรือสาธิตแนะนำเรื่องการเลี้ยงสัตว์ การผสมพันธุ์ปลา การผสมเทียม การเพาะเห็ด การทำปุ๋ย ฯลฯ เพื่อให้ความรู้ในด้านการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ซึ่งสามารถกระทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม การเผยแพร่โดยตรงได้แก่ การไปเผยแพร่บริการแก่ประชาชน โดยอ้อมได้แก่ เผยแพร่ให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบ แล้วให้หน่วยงานที่รับผิดชอบไปเผยแพร่ให้กับประชาชนอีกชั้นหนึ่ง

1.4 พื้นที่เป้าหมายและการประสานความร่วมมือ

ในการดำเนินโครงการ นิสิตนักศึกษาควรจะกำหนดพื้นที่เป้าหมายการปฏิบัติงาน โดยการสำรวจและกำหนดแผนปฏิบัติงานตามความต้องการของประชาชนในชนบท รวมทั้งจะต้องประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและประชาชน โดยใช้หลัก 4 ประสาน ดังนี้

1.4.1 นิสิตนักศึกษาและอาจารย์

1.4.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบ

1.4.3 ประชาชนในท้องถิ่น

1.4.4 หน่วยงานภาคเอกชน (เพื่อขอความร่วมมือด้านการบริจาคทั้งทรัพย์สิน สิ่งของ

และวัสดุตามความพร้อมและความสมัครใจ)

สรุป กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์และอาสาสมัคร เป็นกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ในการบำเพ็ญประโยชน์ อาสาพัฒนาอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่น โดยมุ่งให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงอันจะก่อให้เกิดความเข้าใจในสภาพที่แท้จริงของสังคมในตัวเมืองและชนบท ซึ่งจะทำให้นักศึกษาสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพที่แท้จริงของสังคม ตลอดจนมีความสำนึกถึงความรับผิดชอบต่อที่มีต่อสังคมและเสียสละเพื่อส่วนรวม

2. ด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทย

กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทย เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมและพัฒนา นักศึกษา มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์รักษาศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่นและของชาติ มีวัตถุประสงค์และลักษณะของการจัดกิจกรรมดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์

2.1.1 เพื่ออนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ แลกเปลี่ยนและพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและ
ขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นมรดกอันล้ำค่าและเอกลักษณ์อันดีงามของชาติ

2.1.2 เพื่อปลูกฝังค่านิยม ความภาคภูมิใจและความซาบซึ้งในศิลปวัฒนธรรมไทย
แก่นิสิต นักศึกษา และประชาชนโดยทั่วไป

2.2 ลักษณะของกิจกรรม

จัดแสดง สาริต จัดนิทรรศการหรือกิจกรรมทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรีไทย การละเล่น
พื้นเมือง การจัดกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทยและท้องถิ่น การจัดกิจกรรมในวันสำคัญ
ต่าง ๆ เช่น วันสงกรานต์ วันลอยกระทง วันเข้าพรรษา ฯลฯ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับ
ศิลปวัฒนธรรมประเพณีไทย กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมประเพณีไทยที่นักศึกษากระทำ
จะเกี่ยวข้องกับเรื่องกับเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

2.2.1 การแสดงดนตรีไทย

2.2.2 การแสดงนาฏศิลป์และการละเล่นแบบไทย

2.2.3 กิจกรรมการแสดงเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณีของภูมิภาคต่าง ๆ

2.2.4 การจัดอบรมและทัศนศึกษาอนุรักษ์ศิลป โบราณคดีและวัฒนธรรมพื้นบ้าน

2.2.5 จัดกิจกรรมด้านวรรณกรรม วรรณศิลป์

สรุป กิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทย เป็นกิจกรรมที่จะกระตุ้น
นักศึกษาให้เกิดความกระตือรือร้นในการที่จะฟื้นฟูและดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติ รวมทั้งเป็น
การส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษา เกิดความรักและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย พร้อมทั้งจะช่วยกัน
เผยแพร่และอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีไทยไว้

การดำเนินกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีไทย มีการจัดกิจกรรมหลายลักษณะ
ซึ่งแต่ละลักษณะของกิจกรรมมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. จัดเตรียมงาน

1.1 ประชุมคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนงาน โครงการ และแต่งตั้ง
คณะกรรมการดำเนินงาน

1.2 เสนอโครงการ เพื่อขออนุมัติงบประมาณค่าใช้จ่ายตลอดงาน

1.3 ประชาสัมพันธ์กลุ่มเป้าหมายที่จะร่วมโครงการ และประสานงานกับหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้อง

1.4 จัดเตรียมงาน ทั้งในส่วนของบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ

2. ขั้นตอนดำเนินงาน เป็นการดำเนินกิจกรรมตามโครงการที่ได้วางไว้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

3. ขั้นสรุปและประเมินผล หลังจากการดำเนินงานจะมีการประชุมคณะกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมต่อไป

3. ด้านจริยธรรม

เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาให้มีคุณธรรม จริยธรรม บุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ มีจิตสำนึกและ-ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีวัตถุประสงค์และลักษณะของกิจกรรมดังนี้

3.1 วัตถุประสงค์

3.1.1 เพื่อเสริมสร้างพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม บุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ แก่นิสิต นักศึกษา

3.1.2 เพื่อปลูกฝังเสริมสร้างค่านิยมที่ถูกต้องดีงามในสังคมไทยให้เกิดขึ้นในตัวนิสิต นักศึกษาและสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

3.1.3 เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อของนิสิตนักศึกษาต่อสังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะเมื่อจบการศึกษาแล้ว

3.2 ลักษณะของกิจกรรม

จัดประชุม อบรม สัมมนาหรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ พฤติกรรมในด้านการพัฒนาบุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ คุณธรรม จริยธรรม หรือการพัฒนาจิตใจของนิสิต นักศึกษา โดยใช้กลวิธี เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ เช่น การบรรยาย อภิปราย กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การสร้างสถานการณ์จำลอง การศึกษาและปฏิบัติศาสนกิจต่าง ๆ เช่น ฟังธรรม อยู่ธุดงค์ ฯลฯ

สรุป กิจกรรมด้านจริยธรรม เป็นกิจกรรมเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพ จริยธรรม คุณธรรม และจิตใจของนิสิตนักศึกษาในลักษณะการอบรมบ่มเพาะคุณธรรม จริยธรรม ให้นิสิตและนักศึกษามหาวิทยาลัยและสถาบันต่าง ๆ มีกิจกรรมที่จัดกระทำ เช่น กิจกรรมไหว้ครู กิจกรรมเฉลิมพระชนมพรรษา กิจกรรมเทิดทูนพระคุณพ่อแม่ กิจกรรมทางศาสนา การบำเพ็ญกุศล กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ การอบรมคุณธรรมจริยธรรม

การดำเนินกิจกรรมด้านจริยธรรม มีการจัดกิจกรรมหลายลักษณะ ซึ่งแต่ละลักษณะของกิจกรรมมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. ชั้นเตรียมงาน

1.1 ประชุมคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนงาน โครงการ และแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน

1.2 เสนอโครงการ เพื่อขออนุมัติงบประมาณค่าใช้จ่ายตลอดงาน

1.3 ประชาสัมพันธ์กลุ่มเป้าหมายที่จะร่วมโครงการ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.4 จัดเตรียมงาน ทั้งในส่วนของบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ

2. ชั้นดำเนินงาน เป็นการดำเนินกิจกรรมตามโครงการที่ได้วางไว้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

3. ชั้นสรุปและประเมินผล หลังจากการดำเนินงานจะมีการประชุมคณะกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมต่อไป

4. ด้านกีฬา

เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนานักศึกษาทางด้านร่างกาย สุขภาพและนันทนาการ มีวัตถุประสงค์และลักษณะของกิจกรรมดังนี้

4.1 วัตถุประสงค์

4.1.1 เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้และทักษะในการเล่นกีฬา

4.1.2 เพื่อปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการเล่นกีฬาและการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

และพลานามัย

4.1.3 เพื่อปลูกฝังความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย

4.1.4 เพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่นิสิต นักศึกษา และอาจารย์ด้วยการเล่นกีฬา

4.1.5 เพื่อช่วยผ่อนคลายความเครียด ให้เกิดอารมณ์แจ่มใสและจิตใจเบิกบาน

4.1.6 เพื่อช่วยพัฒนานิสิตนักศึกษาในด้านอารมณ์ สังคม ร่างกายและจิตใจโดยใช้

กิจกรรมกีฬาเป็นเครื่องมือ

4.1.7 เพื่อช่วยเผยแพร่ชื่อเสียงของสถาบัน

4.2 ลักษณะของกิจกรรม

ทบวงมหาวิทยาลัยใช้งบประมาณส่งเสริมกิจกรรมนิสิตนักศึกษานับสนุนกิจกรรมกีฬา ใน 2 ประเภทคือ

4.2.1 กีฬานันทนาการ สนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์กีฬาเพื่อให้นิสิตนักศึกษาทั่วไปใช้เล่นกีฬาเพื่อนันทนาการ เรียนรู้ทักษะในการเล่นกีฬาตามความสนใจและสมัครใจในเวลาว่าง เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียด และออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ และเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ

4.2.2 การแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ได้ให้การสนับสนุนงบประมาณสมทบเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายแก่นิสิตนักศึกษาในการเข้าร่วมการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย ซึ่งมีการจัดปีละ 1 ครั้ง โดยมหาวิทยาลัยที่มีความพร้อมและสมัครใจหมุนเวียนกันรับเป็นเจ้าภาพในแต่ละปี

นอกจากกีฬาใน 2 ประเภทดังกล่าวแล้ว ทบวงมหาวิทยาลัยได้ใช้งบประมาณจากหมวดอื่นสนับสนุนให้นิสิตนักศึกษาได้เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาอื่น ๆ เช่น การแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยอาเซียน มีกำหนดจัด 2 ปีต่อครั้ง และการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยโลกมีกำหนดจัด 4 ปีต่อครั้ง เป็นต้น

กิจกรรมด้านกีฬาที่มีการจัดมีหลายประเภท เช่น ฟุตบอล บาสเกตบอล เทเบิลเทนนิส รักบี้ฟุตบอล เทนนิส ตะกร้อ แบดมินตัน วอลเลย์บอล และกรีฑา มีทั้งประเภทคู่และเดี่ยว

สรุป กิจกรรมกีฬา เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักศึกษา เพราะเป็นการส่งเสริมสุขภาพพลานามัยให้แข็งแรง ซึ่งจะเป็นการช่วยเสริมสร้างบุคลิกลักษณะที่ดีให้เกิดขึ้นแก่นักศึกษา นอกจากนี้ยังทำให้จิตใจเบิกบาน แจ่มใส มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักเสียสละ ให้อภัยและมีความสามัคคี และผ่อนคลายความตึงเครียดจากการศึกษาเล่าเรียนด้วยการเล่นกีฬานันทนาการ

การดำเนินกิจกรรมด้านกีฬา มีการจัดกิจกรรมหลายลักษณะ ซึ่งแต่ละลักษณะของกิจกรรมมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. ขั้นเตรียมงาน

- 1.1 ประชุมคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนงาน โครงการ และแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน
- 1.2 เสนอโครงการ เพื่อขออนุมัติงบประมาณค่าใช้จ่ายตลอดงาน
- 1.3 ประชาสัมพันธ์กลุ่มเป้าหมายที่จะร่วมโครงการ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 1.4 จัดเตรียมงาน ทั้งในส่วนของบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ

2. ขั้นดำเนินงาน เป็นการดำเนินกิจกรรมตามโครงการที่ได้วางไว้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

3. ขึ้นสรุปและประเมินผล หลังจากการดำเนินงานจะมีการประชุมคณะกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมต่อไป

5. ด้านกิจกรรมนิสิตนักศึกษา

เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ ความเข้าใจอันดีระหว่างนักศึกษาและนักศึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา และบุคลากรฝ่ายกิจการนักศึกษา มีวัตถุประสงค์และลักษณะการจัดดังนี้

5.1 วัตถุประสงค์

5.1.1 เพื่อให้ นิสิต นักศึกษา อาจารย์และบุคลากรฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษาได้รับทราบแนวนโยบายและขอบเขตของการส่งเสริมและดำเนินการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา รวมทั้งกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัย/สถาบัน

5.1.2 เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เจตคติ และถ่ายทอดประสบการณ์การจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา

5.1.3 เพื่อร่วมกันพิจารณาแก้ไขปัญหา อุปสรรค กำหนดแนวทางการพัฒนาและวางแผนปฏิบัติการของนิสิตนักศึกษา

5.1.4 เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างนิสิตนักศึกษา และนิสิตนักศึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาและบุคลากรฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา

5.2 ลักษณะของกิจกรรม

จัดอบรม ประชุม สัมมนาที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษา โดยผู้เข้าร่วมจะต้องประกอบด้วยนิสิต นักศึกษา หรืออาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนบุคลากรฝ่ายกิจการนิสิต นักศึกษาและ การนี้หัวข้อเรื่องของการอบรม ประชุม สัมมนาจะต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับนิสิตนักศึกษา

กิจกรรมด้านสัมมนา เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ นิสิตนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษา ซึ่งจะมีการจัดสัมมนาเพื่อพัฒนากิจกรรม สัมมนาอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง และมีการบรรยายให้ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม

สรุป กิจกรรมด้านสัมมนา เป็นกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ดำเนินไปด้วยดี และมีประสิทธิภาพตามขอบเขตและแนวทางที่ถูกต้อง

การดำเนินกิจกรรมด้านสัมมนา มีการจัดกิจกรรมหลายลักษณะ ซึ่งแต่ละลักษณะของกิจกรรมมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. ขั้นเตรียมงาน

1.1 ประชุมคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนงาน โครงการ และแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน

1.2 เสนอโครงการ เพื่อขออนุมัติงบประมาณค่าใช้จ่ายตลอดงาน

1.3 ประชาสัมพันธ์กลุ่มเป้าหมายที่จะร่วมโครงการ และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.4 จัดเตรียมงาน ทั้งในส่วนของบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ

2. ขั้นดำเนินงาน เป็นการดำเนินกิจกรรมตามโครงการที่ได้วางไว้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

3. ขั้นสรุปและประเมินผล หลังจากการดำเนินงานจะมีการประชุมคณะกรรมการและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมต่อไป

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมนักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมนักศึกษาในสถานศึกษาหลายแห่งยังประสบปัญหาและอุปสรรค เป็นต้นว่า อาจารย์ส่วนใหญ่ขาดความสนใจในการจัดกิจกรรม ขาดงบประมาณ มีสถานที่และอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมนักศึกษาไม่เพียงพอ ขาดผู้ฝึกสอน ขาดอาจารย์ที่ปรึกษา นักศึกษาให้ความสนใจน้อยในการเข้าร่วมกิจกรรม สมาชิกของชมรมขาดความรู้ ความชำนาญและไม่ค่อยให้ความสนใจต่อกิจกรรม อาจารย์ที่ปรึกษาชมรมและสถาบันการศึกษายังให้ความสนใจต่อการจัดกิจกรรมค่อนข้างน้อย (พาสี ปรีชานันท์ และคณะ, 2527, หน้า 192-193) นักศึกษาไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมนักศึกษา ซึ่งเป็นผลมาจากการประชาสัมพันธ์ในการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งไม่ดีเท่าที่ควร (นันทวัน แก้วเอี่ยม, 2531 อ้างถึงใน เอกฉัตร พัฒนราช และศิริสุข นาคะเสนีย์, 2539, หน้า 16) แนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมนักศึกษา คือ จัดให้มีการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักศึกษาในกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นประจำทุกปี ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมนักศึกษา เพื่อจะได้สนใจและปฏิบัติงานด้านกิจกรรมนักศึกษาด้วยความเต็มใจ ควรบันทึกและเผยแพร่ผลงานของนักศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมนักศึกษาเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีและเป็นการสร้างแรงจูงใจของนักศึกษาคนอื่น จัดทำคู่มือ เอกสารและระเบียบต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมนักศึกษา จัดอบรมผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัด

กิจกรรม ส่งเสริมให้อาจารย์ที่ปรึกษามิพบาพมากขึ้น มีการวางแผนและดำเนินงานตามนโยบาย และเป้าหมายที่วางไว้ มีการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมก็ควรเป็นกิจกรรม ที่ส่งเสริมสุขภาพมากกว่าการมุ่งเน้นเรื่องการแพ้ การชนะ ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเสริมอาชีพ ที่นักศึกษาสนใจ (ชูศักดิ์ ทัพย์เกสร และคณะ, 2526, หน้า 100-101)

การจัดกิจกรรมนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ นั้น จะมีรูปแบบการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรคที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ สภาพแวดล้อมและความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ของแต่ละสถาบันการศึกษา สถาบันการศึกษาที่มีขนาดใหญ่และมีรูปแบบการจัดกิจกรรม ปัญหา และอุปสรรคที่ซับซ้อนมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก สถาบันการศึกษาล้วนใหญ่มักประสบปัญหาและอุปสรรคในเรื่องมีสถานที่ไม่เพียงพอ การขาดงบประมาณและอุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรม ขาดอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมที่มีความรับผิดชอบและเข้าใจบทบาทหน้าที่ นอกจากนี้ยังขาดการวางแผนที่ดี

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1. สถานศึกษา แต่ละวิทยาเขตมีนโยบาย ทรัพยากร กรรมการบริหารต่างกัน จึงส่งผลกระทบต่องานกิจการนักศึกษา สแตนฟอร์ด (Standford, 1990) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมนอกหลักสูตรต่อการพัฒนานักศึกษาในด้านต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย 2 แห่ง พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตร แบบไม่เป็นองค์กร การมีส่วนร่วมในกิจกรรมแบบไม่เป็นองค์กร และการสร้างเป้าหมายที่ชัดเจน ในกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัย 2 แห่ง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตรแบบองค์กร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการพัฒนาสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะในกลุ่ม ตัวอย่างจาก Florida State University แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในกลุ่มผู้นำนักศึกษาจาก University of Florida และ สมโภชน์ อเนกสุข (2529) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า คณะที่นักศึกษาสังกัด ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรม

สรุป สถานศึกษาเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ต่อการพัฒนานักศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนั้น ตัวแปรสถานศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องนำมาศึกษา

2. ตำแหน่งกรรมการกิจกรรมนักศึกษา กรรมการแต่ละชุดมีบทบาทต่างกัน ย่อมรับรู้ต่อสภาพและปัญหาต่างกัน ฝากจิต คุญรัตน์ (2545) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรม นักศึกษา พบว่า คณะกรรมการนักศึกษามีความเห็นว่ สภาพการจัดกิจกรรมนักศึกษาเป็นกิจกรรม ที่เกิดประ โยชน์ต่อนักศึกษา นักศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผน ได้พบและปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา

การเลือกสถานที่จัดกิจกรรมและกำหนดช่วงเวลาการจัดกิจกรรมเหมาะสมมาก และปัญหาการจัดกิจกรรมนักศึกษาที่สำคัญคือ กิจกรรมใช้งบประมาณสูง งบประมาณที่จัดให้ไม่เพียงพอ คณาจารย์ให้ความสำคัญบางกิจกรรม และประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง และ ชาริณี สุขจิตต์ (2544) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับการบริหารชมรมต่อการใช้ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า กรรมการบริหารชมรมมีความคิดเห็นต่อการได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แต่ละด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน

สรุป ตำแหน่งกรรมการนักศึกษา เป็นตัวแปรที่สำคัญที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษา ทั้งนี้เพราะกรรมการบริหารกิจกรรมนักศึกษาเป็นตัวจักรสำคัญที่มีส่วนในการวางแผนดำเนินการที่จะจัดกิจกรรม ดังนั้น ตัวแปรตำแหน่งกิจกรรมนักศึกษาจึงสมควรที่จะนำมาศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สมโภชน์ อนนุสุข (2529, หน้า 36-45) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมของนิสิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า องค์ประกอบด้านเพศคณเฑาะที่นักศึกษาสังกัดอยู่ ภูมิสำเนาของนิสิต ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรม

กรกช อัครวิริยะนภาพ (2540, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาตนเองของนิสิตนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า นิสิตนักศึกษาใช้เวลาว่างในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษาโดยเฉลี่ย 13.09 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และมีคะแนนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนิสิตนักศึกษาอยู่ในระดับมีส่วนร่วมปานกลาง นิสิตนักศึกษามีคะแนนการพัฒนาตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมีการพัฒนามาก โดยที่นิสิตนักศึกษามีคะแนนการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมีการพัฒนามาก ใน 5 ด้านคือ การจัดการกับอารมณ์ การพัฒนาสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ การสร้างเอกลักษณ์เฉพาะตน การพัฒนาเป้าหมายและการพัฒนาความมีคุณธรรมและมีคะแนนการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับการมีพัฒนาปานกลาง ใน 2 ด้านคือ การพัฒนาความสามารถ และการพัฒนาจากความเป็นตัวของตัวเอง ไปสู่การพึ่งพาอาศัยกัน

สัมฤทธิ์ ใจดี (2544, หน้า 52-54) ได้ศึกษาเจตคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาพบว่า

1. นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีเจตคติต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษามากที่สุด รองลงมา ด้านวิชาการ ด้านกีฬาและนันทนาการ และด้านศิลปวัฒนธรรม

2. นักศึกษาเพศชายและนักศึกษาเพศหญิง มีเจตคติต่อการเข้าร่วมกิจกรรมไม่แตกต่างกัน

3. นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมต่างกัน มีเจตคติต่อการเข้าร่วมกิจกรรมด้านวิชาการ ด้านกีฬาและนันทนาการ ด้านบำเพ็ญประโยชน์ ด้านศิลปวัฒนธรรม แตกต่างกัน โดยนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม 3.05 ขึ้นไป มีเจตคติในการร่วมกิจกรรมสูงกว่านักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสม 2.25 – 2.64 และ 2.65 – 3.04

ฝากจิต คุนรัตน์ (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมนักศึกษา ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า

1. สภาพการจัดกิจกรรมนักศึกษา เป็นกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษา นักศึกษา มีส่วนร่วมในการวางแผน ได้พบและปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา การเลือกสถานที่จัดกิจกรรม และ กำหนดช่วงเวลาการจัดกิจกรรมเหมาะสมมาก

2. ปัญหาการจัดกิจกรรมนักศึกษาที่สำคัญ คือ กิจกรรมใช้งบประมาณสูง งบประมาณ ที่ใช้จัดให้ไม่เพียงพอ คณะอาจารย์ให้ความสำคัญบางกิจกรรม และประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง

3. ความต้องการในการจัดกิจกรรมนักศึกษาที่สำคัญ คือ ได้รับการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์และสถานที่ในการจัดกิจกรรม และความต้องการในการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับ ความสนใจของนักศึกษา

เนาวรัตน์ กังมั่ง (2543, หน้า 67) ได้ทำการศึกษาทัศนะของผู้บริหาร อาจารย์และ นักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยรังสิต พบว่านักศึกษามีทัศนะต่อการจัดกิจกรรม นักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านบำเพ็ญประโยชน์ ด้านกีฬา ด้านส่งเสริมวิชาการ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงอยู่ในสภาพแวดล้อม ที่คล้ายคลึงกัน มีคุณวุฒิและมีประสบการณ์ใกล้เคียงกัน หรืออาจเป็นเพราะต่างก็ไม่เข้าใจ จุดมุ่งหมายของกิจกรรมนักศึกษา ซึ่งเป็นผลมาจากการประชาสัมพันธ์ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ไม่ดีเท่าที่ควร หรืออาจเป็นเพราะไม่เข้าใจรายละเอียดวิธีดำเนินงาน ขอบข่ายหน้าที่ และบทบาท ของคนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนักศึกษา รวมทั้งไม่ได้รับคำแนะนำและการถ่ายทอด ประสบการณ์ที่ดีจากอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมที่จัดไม่หลากหลาย

ธาริณี สุขจิตต์ (2544, หน้า 65-66) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนิสิตที่เกี่ยวกับการ บริหารชมรมต่อการได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นิสิตหญิงและชายที่เป็นกรรมการบริหารชมรม มีความคิดเห็นต่อการได้รับ ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์แต่ละด้านและ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยต่างประเทศ

สแตนฟอร์ด (Stanford, 1990, Abstract) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตรที่มีต่อการพัฒนาของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ โดยประชากรในการวิจัยประกอบด้วยผู้นำนักศึกษาในมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ 2 แห่งในฟลอริดา คือ Florida State University และ University of Florida ซึ่งวัดโดยแบบสำรวจกิจกรรมนักศึกษา (Student Activities Survey) โดยมีเพศและสถานะการพักอาศัยเป็นตัวแปรอิสระ ส่วนการพัฒนาของนักศึกษาด้านต่าง ๆ ที่ศึกษามี 3 ด้านคือ การสร้างเป้าหมายที่ชัดเจน การพัฒนาสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะ และความเป็นอิสระทางวิชาการ โดยใช้แบบวัดงานพัฒนาการและวิถีชีวิตใน 3 ด้านดังกล่าว เป็นเครื่องมือในการประเมินการพัฒนาของผู้นำนักศึกษา สถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าถามในการวิจัย คือ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า เมื่อแยกกลุ่มตามสถาบันพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตรแบบไม่เป็นองค์กร การมีส่วนร่วมในกิจกรรมแบบไม่เป็นองค์กร และการสร้างเป้าหมายที่ชัดเจนในกลุ่มตัวอย่างจากมหาวิทยาลัยทั้งสองแห่ง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตรแบบองค์กร มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการพัฒนาสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างมีวุฒิภาวะในกลุ่มตัวอย่าง จาก Florida State University แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในกลุ่มผู้นำนักศึกษาจาก University of Florida

บลูมิง (Bulling, 1992, Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬาและกิจกรรมนอกหลักสูตรอื่น ๆ กับการพัฒนาของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชาย 90 คน เป็นนักกีฬา 45 คน และไม่ได้เป็นนักกีฬา 45 คน เป็นนักศึกษาคณะ 88 คน เป็นนักกีฬา 44 คน ไม่ได้เป็นนักกีฬา 44 คน ที่วิทยาลัยขนาดเล็กแห่งหนึ่งในเขตตะวันตกของสหรัฐอเมริกา กลุ่มตัวอย่างจะต้องตอบแบบวัดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตร

โค เมเลียส (Comelivs, 1995, pp. 560-573) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นนักกีฬาและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับกลุ่มเพื่อนและอาจารย์ และการพัฒนาของนักศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกีฬานันทนาการของนักศึกษา มีความสัมพันธ์โดยตรงกับการพัฒนานักศึกษาและช่วยส่งเสริมการเป็นนักกีฬาที่ดีด้วย

ลอง (Long, 1993 อ้างถึงใน กรกช อุตตวิริยะนุภาพ, 2540, หน้า 47) ได้ศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาที่มีต่อการพัฒนาความเป็นผู้นำของนิสิต นักศึกษา พบว่า โปรแกรมกีฬาสถาบันบดลสำหรับนักศึกษาชายและหญิงนั้น มีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาความเป็นผู้นำของนักศึกษาโดยรวมแล้วความเป็นผู้นำของกิจกรรมด้านต่าง ๆ อยู่ในขั้นดี โดยมีความแตกต่างระหว่างกิจกรรมแต่ละอย่าง แต่ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิตินั้นมีเพียงระหว่างกลุ่มนักศึกษาคณะ

ที่เข้าร่วมกิจกรรมบาสเกตบอลกับกลุ่มที่ทำหนังสือพิมพ์ ในด้านประสบการณ์ และการฝึกหัดเท่านั้น

แบกซ์เตอร์ (Baxter, 1992, pp. 203-213) ทำการศึกษาเรื่องอิทธิพลของกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีต่อการพัฒนาด้านสติปัญญาของนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน การมีส่วนร่วมในการจัดองค์กรนักศึกษา การจัดการด้านที่อยู่อาศัย การทำงาน และประสบการณ์แลกเปลี่ยน มีส่วนช่วยให้นักศึกษาพัฒนาด้านสติปัญญา

เชบเบเตอร์ (Chebator, 1995, Abstract) ได้ศึกษาความสัมพันธ์เกี่ยวกับ โปรแกรมหลักสูตรร่วมที่มีผลต่อการพัฒนานักศึกษา ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกันด้านความเชื่อมั่นและการควบคุมอารมณ์ เนื่องจากตัวแปรด้านภูมิหลัง กลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมมีความเชื่อมั่นและการควบคุมอารมณ์สูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมมีความสำเร็จในด้านความเชื่อมั่นสูงกว่าการควบคุมอารมณ์